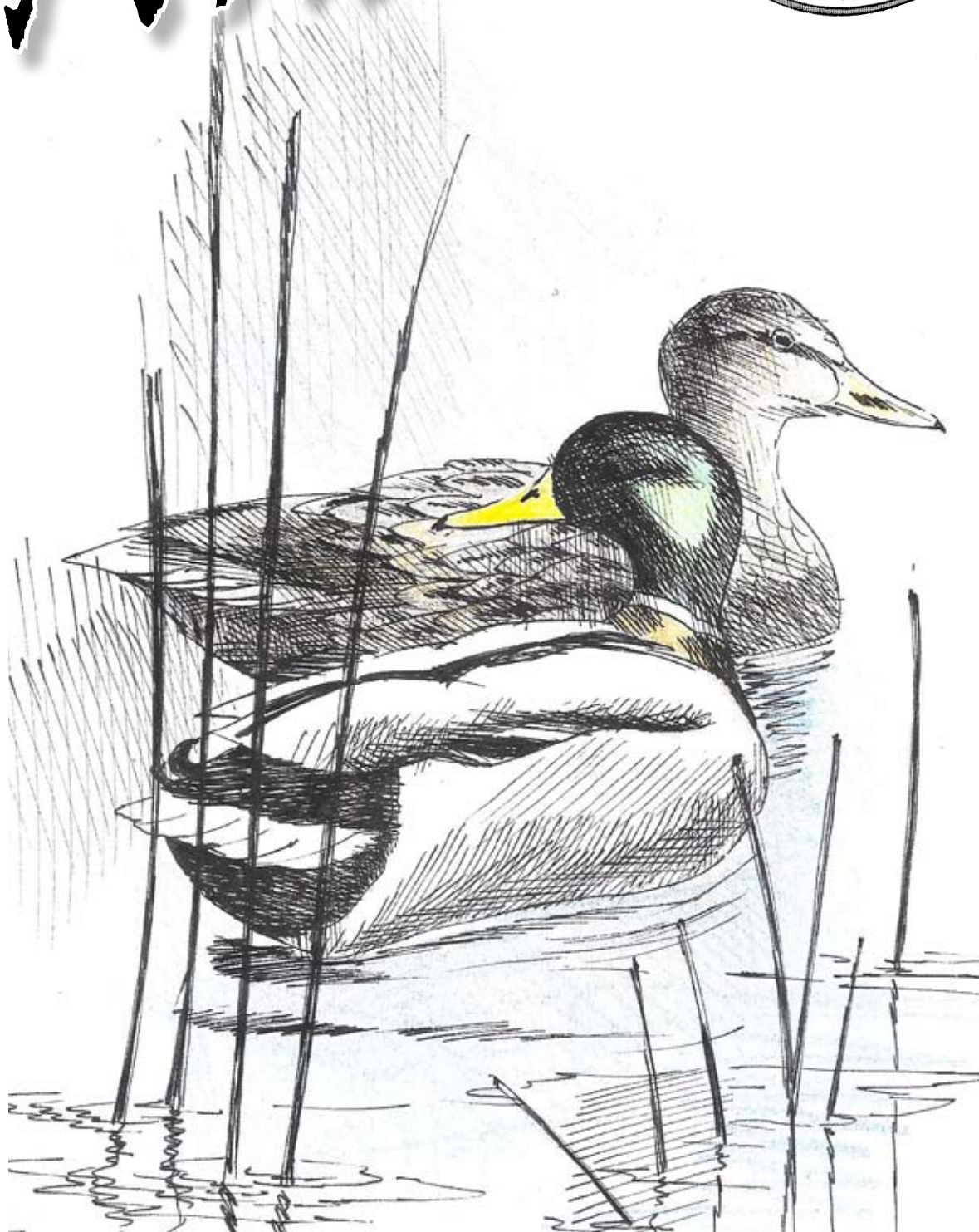

Anser

Verenigingsblad van de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe
Jaargang 58, nummer 1, maart 2020

Verenigingsblad van de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe.
Jaargang 58, nummer 1, maart 2020.

De vereniging is opgericht op 17 november 1961 met als doel de bescherming van de vogels op de Noord-Veluwe in de ruimste zin des woords.

Ledenadministratie en contributie

Opgave nieuwe leden en donateurs bij de secretaris. Opzegging lidmaatschap vóór 1 november bij de secretaris.

De contributie is voor leden € 17,50 per jaar en voor donateurs (rechtspersonen) minimaal € 50, -- per jaar.

Jeugdleden tot 16 jaar betalen € 6, -- per jaar. Leden en donateurs ontvangen gratis ons verenigingsblad Anser.

Huisgenootleden betalen € 10, -- per jaar en ontvangen geen (extra) Anser.

De contributie dient aan het begin van het nieuwe jaar te worden voldaan op bankrekening: NL08 TRIO 0379478153 t.n.v. 'Vogelbeschermingswacht'. U ontvangt hiervoor van onze penningmeester een nota per mail.

Het lidmaatschap van nieuwe leden gaat pas in na ontvangst van de contributie.

Bestuur

Voorzitter: Louw den Besten, De Visserlaan 17, 8072 XD Nunspeet, email: l.denbesten@chello.nl, tel. 0341-257382

Secretaris: Benno van den Hoek, Schokkerstraat 43, 8081 KL Elburg, email: bennovdhoek@hotmail.com, tel. 06-12192978

Penningmeester: Dik Bos, Douglaslaan 1, 3843 BZ Harderwijk, email: postvoordik@gmail.com, tel. 06-32452846

Lid: Henri Heussen, Krommekamp 306, 3848 DW Harderwijk, email: hheussen@solcon.nl, tel. 0341-428217

Lid: Rob Nijman, De la Reystraat 91, 3851 BG Ermelo, email: rob@nijman.nu, tel. 0341-554057

Lid: Frans Deuring, Schippersmeen 25, 3844 CK Harderwijk, email: fransdeuring@hotmail.com, tel. 0341-424817

Redactie Anser

Roel Pannekoek, Eibert den Herderstraat 18, 3841 KX Harderwijk, email: rgpannekoek@gmail.com, tel.: 06-42940159

Jan Nijendijk, Meerkoetmeen 56, 3844 XR Harderwijk, email: nijhorst@planet.nl, tel.: 0341 42 22 06

Benno van den Hoek, Schokkerstraat 43, 8081 KL Elburg, email: bennovdhoek@hotmail.com, tel.: 06-12192978

Contactpersonen

* Waarnemingen - Schokkerstraat 43, 8081 KL Elburg, email: bennovdhoek@hotmail.com, tel.: 06-12192978

* Webmaster - Ard Smit, email: ard@ardenco.nl, tel.: 06-22177063

* Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep VBW en KNNV – Jaap Schröder, Mecklenburglaan 9, 3843 BN Harderwijk, email: schroder.zoomers@caiway.nl, tel.: 0341-416324

* Huiszwaluwentelling Harderwijk en voorjaarsfenologie – Chris Herzog, Kampenmeen 15, 3844 JG Harderwijk, email: herzogchris74@gmail.com, tel.: 0341-425307

* Bestuur Sovon – Adrie Hottinga, Kerkweg 10, 8193 KK Vorchten, email: a.hottinga@planet.nl, tel.: 0578- 631459

* Wetlandwacht randmeren - Martin Jansen, Wilgenkampstraat 15, 8081 BN Elburg, email: martin.jansen1@versatel.nl, tel.: 06-22649813

* Boerenzwaluwen (onderzoek, bescherming en voorlichting) - Bennie van den Brink (Stichting Hirundo), Bovenstraatweg 17, 8096 PC Oldebroek, tel. 0525-621347, zwaluwbrink@hotmail.com en www.boerenzwaluw.nl

* Gierzwaluwen - Jaap Schröder

* Oeverzwaluwen - Roel Pannekoek

Kopij voor Anser

Zenden via e-mail aan de redactie vóór de hieronder genoemde datum.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en behoudt zich het recht voor bijdragen niet te plaatsen of in te korten. Overname van artikelen is alleen toegestaan na toestemming van de redactie.

Advertenties

Informatie bij de secretaris

Losse nummers Anser

Te bestellen door een mail te sturen aan de secretaris ovv jaargang en nummer.

Sluitingsdatum kopij Anser 2: 1 juni 2020.

Omslag: paartje Wilde eend, tek. Ruud Weenink

Van de voorzitter

Het is een stormachtige tijd. De wind raasde buiten met de eerste stevige storm van dit jaar toen ik dit schreef in februari. Voor het opwekken van windenergie best gunstig om nu een paar molens te laten draaien. Die maken nu flinke toeren. De associatie met wind en molens is niet zo gek, want we leven in de tijd dat er belangrijke beslissingen genomen worden over energiebronnen die niet de aarde uitputten en de lucht vervuilen. Als Vogelbeschermingswacht hebben we zelf geen direct aandeel in energiewinning. Onze rol is om vanuit het perspectief van vogelbescherming te kijken wat de gevolgen zijn voor vogels en hun leefomstandigheden in ons werkgebied. Op lange termijn is een schone lucht, beheersing van temperatuurstijging door CO² uitstoot, herstel van de natuur voor alles en iedereen belangrijk: natuur, dieren, mensen (vogels en vogelaars). Daarom doen we mee in de discussie over welke strategie er gevolgd moet worden bij het winnen van wind- en zonne-energie. De inhoud van ons standpunt is verwoord verderop in deze Anser, op aangeven van de gezamenlijke natuurbeschermingswerkgroep en eenstemmig bevestigd door de besturen van de Vogelbeschermingswacht en de KNNV Noordwest-Veluwe. Deze notitie helpt ons voor onszelf en naar buiten toe duidelijk en stevig te bepalen en uit te dragen waar we voor staan. Met die notitie in de hand nemen we ook deel aan de discussie over de regionale energie strategie (RES), waar men de opdracht van de landelijke overheid heeft om te zorgen dat er binnen de regio Noord Veluwe een bepaalde hoeveelheid zonne- en windenergie opgewekt kan worden. We maken duidelijk waar wel en waar geen windmolens en zonnepanelen moeten komen en welke voorwaarden gesteld moeten worden om vogels te beschermen tegen de schadelijke gevolgen van molens en panelen.

Nieuwjaarsbijeenkomst: een mooie start van het nieuwe jaar, waarin een aantal eigen leden vertellen over ervaringen en activiteiten van de vereniging. We kijken ook vooruit naar het komende jaar met de plannen waar we ons op gaan richten. Het Beekhuizerzand is dit jaar weer aan de beurt om daar de broedvogels te inventariseren. Verder staat een bezoek aan de Markerwadden gepland, in vervolg op de gezamenlijke lezing in het najaar met de KNNV. We zijn benieuwd hoe dat nieuwe natuurgebied er bij ligt, dat met zoveel geld en energie uit 'niets' is ontwikkeld. Daarnaast natuurlijk weer veel excursies en lezingen die de moeite waard zijn. Kortom voldoende reden om uit de winterslaap te ontwaken en er op uit te trekken en mee te doen. Ik heb er zin in om dat samen met jullie te doen en aan de slag te gaan.

PS. Binnen een maand nadat ik bovenstaande schreef is het maatschappelijk leven in ons land compleet veranderd. Na de storm waart er nu een virus rond. De discussie over de energietransitie verbleekt. De actualiteit dringt zich op, zelfs in deze rubriek. Meestal loopt mijn bijdrage achter nieuwe feiten aan. Nu kan ik er niet meer omheen, nu ook de uitgave van de Anser wellicht vertraagd is door de gevolgen van deze pandemie. En wat kun je dan nog zeggen. Iedereen is zeer bezorgd over de dodelijke dreiging die er uitgaat van het virus. Ik heb niet zoveel toe te voegen aan alle deskundigen die aan de grenzen van hun kennis verstrekkende scenarios proberen op te stellen en politici die al zoekend ingrijpende beslissingen moeten nemen op basis van onzekere informatie. Ik kan alleen maar hopen dat we de besmetting die bijna onontkoombaar is, goed doorkomen. Dan is vogels tellen even heel onbelangrijk.

Korte tijd hoopte ik nog dat het vogels tellen en inventariseren misschien onder strikte condities door kan gaan. Het is een activiteit in de vrije ruimte, en je hoeft niet bovenop elkaar te zitten. De ontwikkeling van de besmettingen verloopt zo snel, dat we inmiddels besloten hebben om alle activiteiten van de vereniging stop te zetten tot en met eind mei.

Overigens ook is het vanuit vogelperspectief niet eens zo gek, dat de mensen, vogelkijkend of niet, even stil gezet worden. De lucht waarin de vogels zich verheffen is opeens een stuk schoner. De vogels (en de rest van de natuur) gaan onverstoorbaar hun gang, geprikkeld door het seizoen van de lente, waarin de zorg voor het nageslacht alle energie vraagt. In benarde omstandigheden putten mensen wel eens hoop uit deze onverstoordbare vitaliteit, dat er ook nog een andere beweging is dan een die leidt tot ziekte en nood.

Ik wens iedereen goede moed en sterkte om door deze moeilijke periode heen te komen. In een vereniging als de onze kijken de leden nu eerst om naar de medevogelaars en dan naar de vogels.

Louw den Besten

Bestuursmededelingen

Activiteiten tot en met 31 mei afgelast i.v.m. Corona-virus

Het Corona-virus heeft ons dagelijks leven flink overhoop gehaald, zoals ook aangegeven in het voorwoord van de voorzitter. Voor iedereen, en ook voor ons als vereniging, is het een zoektocht naar een nieuwe modus om zo goed mogelijk door deze crisisperiode heen te komen.

Als Vogelbeschermingswacht nemen we de richtlijnen van de regering en het RIVM uiterst serieus.

Uitvoering gevend aan de opgelegde maatregelen tot 1 juni a.s. zijn daarom alle activiteiten tot en met 31 mei afgelast.

De afgelasting heeft o.a. betrekking op de geplande excursies van april en mei en de ALV van 15 april a.s. Deze wordt naar verwachting alsnog ingepland voorgaande aan de eerste lezing van het nieuwe seizoen, op vrijdag 11 september 2020. Daarnaast vervalt de geplande broedvogelinventarisatie van het Beekhuizerzand in het komende voorjaar.

Het besluit rondom de afgelastingen is slechts heel kort voor de verschijning van deze Anser genomen, waardoor wij hebben besloten om de aankondigingen van deze activiteiten wel te laten staan. Dit om de huidige opmaak zoveel mogelijk te kunnen behouden en de Anser zo spoedig mogelijk te kunnen uitbrengen.

Wij houden de zaken rondom de ontwikkeling van het virus en de daaraan gekoppelde maatregelen nauwlettend in de gaten en zullen u via mail en onze website tijdig op de hoogte brengen over onze activiteiten na 1 juni a.s.

Besteding giften 2018/2019

Zoals in het jaarverslag van onze penningmeester (verderop in deze Anser) is te lezen hebben wij zowel in 2018 als in 2019 een bijzondere gift gehad van het bureau Will2Sustain uit Oldebroek. Ons lid Geert Jan Prins is directeur van dit bureau, die duurzaamheid als belangrijkste pijler en specialisme heeft. Wij zijn hen daarvoor uiteraard zeer erkentelijk en hebben aangegeven dat wij hier een passende besteding voor zullen zoeken. Deze menen wij gevonden te hebben door voor onze inventarisatiewerkzaamheden een tablet aan te schaffen. Op deze manier kunnen wij de komende jaren volledig digitaal de veldgegevens tijdens onze inventarisaties invoeren. Wij willen bureau Will2Sustain nogmaals zeer bedanken voor deze royale giften!

Bestuursverkiezing 2020

Na de diverse bestuurswisselingen in de afgelopen jaren hebben we in de komende algemene ledenvergadering (zie onder) slechts één aftredend bestuurslid. Frans Deuring heeft zijn eerste periode van vijf jaar als bestuurslid / 2e penningmeester er op zitten, maar heeft besloten zich voor een nieuwe periode herkiesbaar te stellen.

Het bestuur is daar blij mee en ziet de voortzetting van de goede samenwerking met vertrouwen tegemoet.

Nationale Vogelweek afgelast

Net als in voorgaande jaren zou Vogelbescherming Nederland, in samenwerking met vele vogelwerkgroepen en groene organisaties, ook dit voorjaar weer de Nationale Vogelweek organiseren. Deze zou plaatsvinden van za. 9 mei t/m zo. 17 mei. Door de landelijke afgelasting van activiteiten tot 1 juni komt de Vogelweek dit jaar helaas te vervallen. Onze geplande excursie in deze week naar het nieuwe Reevediep bij Kampen hopen wij alsnog tijdens de Vogelweek 2021 te kunnen inplannen.

Algemene ledenvergadering 2020

Hierbij nodigen wij alle leden uit voor de algemene ledenvergadering (ALV) waarvan u hieronder de agenda aantreft. Naar verwachting zal deze plaatsvinden op **vrijdag 11 september 2020**. Een definitieve aankondiging daarvan volgt in de volgende Anser.

1. OPENING
2. MEDEDELINGEN
3. VERSLAG ALV VAN 10 APRIL 2019
4. JAARVERSLAGEN 2019
 - 4.1 Jaarverslag secretaris.
 - 4.2 Jaarverslag Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep VBW/KNNV.
5. FINANCIËN
 - 5.1 Financieel verslag 2019.
 - 5.2 Verslag kascommissie (J. Schröder en G.K. Wessels).
 - 5.3 Dechargering bestuur en kascommissie.
 - 5.4 Benoeming nieuw lid kascommissie.
 - 5.5 Begroting 2020 ter goedkeuring.
6. BESTUURSVERKIEZING
 - 6.1 Frans Deuring is aftredend en herkiesbaar als bestuurslid.
7. JUBILARISSEN
8. RONDVRAAG
9. VOLGENDE VERGADERING: woensdag 14 april 2021.
10. SLUITING

De ALV begint om 20.00 uur en wordt gehouden in de Veluvine, F.A. Molijnlaan 186 in Nunspeet.

N.B. alle op de vergadering betrekking hebbende stukken kunt u verderop in deze Anser vinden. De stukken zullen voor de vergadering ook in de zaal uitgereikt worden.

Van de redactie

De vormgeving van deze voorjaars-Anser was voor een groot deel gereed tot het moment dat de maatregelen rond het Corona-virus ons tot aanpassingen noopten. Je las het bij de bestuursmededelingen. Het printen van de Anser en de afwerking gebeurt door de mensen van dagactiviteitencentrum De Wissel in Harderwijk. Wij hebben echter van onze drukkerij het bericht ontvangen dat zij in de komende periode gesloten zijn en de Anser niet kunnen drukken. Ook zien wij beperkingen in de fysieke verspreiding van de Ansen. Wij hebben daarom besloten om deze editie volledig digitaal uit te geven.

Excursies (i.v.m. Corona-virus zijn activiteiten t/m 1 juni afgelast)

Zaterdag 18 april – Voorjaarsexcursie naar De Blauwe Kamer en uiterwaarden Nederrijn: AFGELAST

Eerder al bezochten we natuurgebieden in het rivierengebied, bijvoorbeeld in de omgeving van Tiel en bij Zaltbommel. Dit voorjaar willen we het stroomgebied van de Nederrijn bezoeken, in de omgeving van het gebied de Blauwe Kamer. De Blauwe Kamer is een rivieroeverreservaat aan de noordelijke oever van de Nederrijn tussen Rhenen en Wageningen. In natuurgebied de Blauwe Kamer heeft het water van de Nederrijn vrij spel. Hierdoor is de natuur er voortdurend in beweging. Door die dynamiek ontstaat het geschikte milieu voor planten en dieren die langs de rivieren te vinden zijn. Bij de herinrichting van het gebied zijn de oude strangen en geulen uitgegraven en is de zomerdijk doorgestoken. Sinds het gebied met de Grebbeberg is verbonden begrazen Konikspaarden en Gallowayrunderen het gebied. De Blauwe Kamer is een paradijsje voor vogelliefhebbers. De aanwezige observatiehut biedt uitzicht over een mooi deel van het gebied. Ook hopen we dat veel zangvogels al in voorjaarstemming zullen zijn of dat we doortrekkers tegen zullen komen, zoals de Visarend en mogelijk zelfs de Beflijster. Delen van het uiterwaardengebied zijn toegankelijk voor wandelaars en hopen we een flink deel van het gebied door te kunnen struinen. Dit verhoogt de beleevingswaarde van een uiterwaardengebied. Deelnemers dienen voorbereid te zijn op een flinke wandeltocht, waarbij stevig en bij voorkeur waterdicht schoeisel is aan te bevelen. Je kunt je voor deze excursie opgeven bij Benno van den Hoek (bennovdhoek@hotmail.com of 06-12192978).

Visarend, foto Martin Jansen

Woensdagavond 6 mei – Avondwandeling door het Harderbroek: AFGELAST

Ook dit jaar zetten we de inmiddels jarenlange traditie voort om op een doordeweekse voorjaarsavond een ronde door het Harderbroek te lopen. Deze excursie behoeft bij de meeste leden geen introductie meer, en toch is het jaarlijks een goed bezochte avondactiviteit. Mocht u nog niet eerder in de gelegenheid zijn geweest om een bezoek te brengen aan dit prachtige moerasgebied, dan is dit uw kans. We gaan het gebied in om op zoek te gaan naar al die soorten die het gebied tot één van de parels in onze omgeving maakt! Soorten als Blauwborst, Rietzanger, Snor, Sprinkhaanzanger en Nachtegaal laten zich hier vrij gemakkelijk horen en soms zien. Met enig geluk kunnen we dit jaar ook weer een Roerdomp vanuit het rietland horen 'hoempen'. Vanuit de vogelhut hebben we een prachtig panoramauitzicht over de rietvelden en de grote plas met vele watervogels. Voor deze excursie is het noodzakelijk om je tijdig aan te melden bij Frans Deuring op te geven (fransdeuring@hotmail.com of 0341-424817). Geef daarbij ook duidelijk aan of je van plan bent een introductie mee te nemen. Dit vanwege de limiet van 16 personen die met deze excursie mee kunnen. Laarzen en een antimuggenmiddel zijn aan te bevelen!

Snor, foto Jan Nijendijk

Zaterdag 30 mei – Excursie naar de Marker Wadden, i.s.m. KNNV NW Veluwe: AFGELAST

In november j.l. werd de gezamenlijke lezing over de Marker Wadden door zo'n 60 VBW'ers en KNNV'ers bezocht. Daarbij werd aangekondigd dat we graag komend voorjaar dit nieuwe natuurontwikkelingsgebied in het Markermeer willen bezoeken. We zijn erg benieuwd naar de ontwikkeling van dit nieuwe stukje natuur en de flora en (avi-)fauna die daar voor komen. Nu er een datum is geprikt kunnen leden van beide verenigingen zich hiervoor aanmelden (zie onderaan).

Het Marker Waddengebied is ontwikkeld en wordt beheerd door Natuurmonumenten en Rijkswaterstaat. Het ligt enkele kilometers naast de dijk van Lelystad naar Enkhuizen en dicht bij de Oostvaardersplassen. Vanaf 2016 worden de aangelegde (zand)eilanden al druk bezocht door zeer veel vogelsoorten op doortrek en ook als broedgebied. Inmiddels zijn er al meer dan 180 vogelsoorten op de eilanden waargenomen. In 2019 was er zelfs een broedgeval van een paartje IJseend, die normaal gesproken veel verder noordelijk in

Foto Natuurmonumenten ©

o.a. Scandinavië broeden. Het is de bedoeling dat het Markermeer, aanvankelijk een modderige plas, een rijk natuurgebied zal worden met een archipel van eilandjes met wilgenbossen en rietvelden. Ook zal het water visrijker en het land plantenrijk worden. Het is de bedoeling dat het in de toekomst een groot natuurgebied van meer dan 10.000 ha zal worden.

We verwachten dat vele van u graag de oversteek willen maken naar de Marker Wadden, dus geef je zo snel mogelijk op bij contactpersoon Hans Fondse van de KNNV (jmfondse@gmail.com of 0341-557276).

Daarnaast dient elke deelnemer zich zelf aan te melden (op eigen kosten) voor de overtocht. Dit kan via de website: <https://www.natuurmonumenten.nl/flevoland/agenda/veerboot-naar-marker-wadden>
Kies voor de juiste boeking de overtocht van 10.00 uur op 30 mei. Het vervoer vanaf de Veluwe wordt vooraf door ons geregeld en locaties en tijden worden tijdig aan de deelnemers gecommuniceerd.

Aalscholvers, tek. Ruud Weenink

Zaterdag 6 juni - Excursie naar het Naardermeer en de polder Bovenmeent

Omdat deze excursie in het voorjaar van 2019 niet door kon gaan staat hij nu opnieuw op het programma. Ingeklemd tussen de bebouwing van de randstad ligt een oase van rust: het Naardermeer. Voor deze rust is in de afgelopen eeuw dikwijls gestreden. Om het Naardermeer te beschermen richtte Jac. P. Thijsse in 1905 de vereniging Natuurmonumenten op. Een jaar later kocht de vereniging het Naardermeer op als eerste beschermde natuurgebied. Na honderd jaar zorgvuldig beheer ligt het gebied er als een moerasoase bij, in de steeds drukker wordende randstad. Het gebied bestaat uit grote plassen (met namen als Groote Meer en de Wijde Blik) en wordt omzoomd door moerasbossen en drassige weilanden met ondiepe plassen. Veel vogelsoorten, maar ook amfibieën en zoogdieren, vinden hier voedsel en een rustige plek om zich voort te planten. Rondom het gebied liggen fraaie wandelroutes en uitkijkpunten, waarvan wij er tijdens deze excursie enkele zullen bezoeken. In het voorjaar van 2014 bezochten we dit gebied ook al eens en combineerden we het Naardermeer met de naastgelegen polder Bovenmeent bij Hilversum. Dit is een vochtig poldergebied waar in het voorjaar veel watervogels te vinden zijn. Je kunt je voor deze excursie opgeven bij Louw den Besten (l.denbesten@chello.nl of 0341-257382).

Vrijdagavond 12 juni – Gezamenlijke excursie regionale natuurverenigingen: Nachtvlinder-, Nachtzwaluw- en vleermuizenexcursie op de Ermelose Heide

Zie de aankondiging op pagina 25.

Grauwe klauwier, foto Chris Spijkerboer

Zaterdag 20 juni – Middag- en avondexcursie door het Bargerveen

Het Bargerveen: een prachtig veengebied in het zuidoosten van Drenthe, dat in de voorbije jaren eerder op het programma heeft gestaan. Het is, naast 'onze' Doornspijkse Heide, één van de belangrijkste bolwerken van de Grauwe klauwier in Nederland. Daarnaast zijn ook Boomvalk, Geoorde fuut en zelfs Nachtzwaluw doorgaans vaste soorten van deze excursie. Laatst genoemde soort is kansrijk in de schemering, als we al weer op weg zijn naar de uitgang van het gebied. Omdat het rond deze periode tot laat in de avond licht is, is een avondbezoek zeker een autorit waard. We hebben deze excursie opnieuw rond de periode van volle maan gepland, om bij hel-

der weer de vogels beter te kunnen zien. we vertrekken al in de middag en het is dus aan te raden zelf voldoende te eten en te drinken mee te nemen. Houd er bovendien rekening mee dat er een flinke wandeling door het gebied gemaakt zal worden en dat we pas na middernacht terug op de Veluwe zijn. Opgave is mogelijk bij Roel Pannekoek (rgpannekoek@gmail.com of 06 42940159).

Ledenmutaties

Nieuw:

Wij heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

- * Mevr. E.J. (Eva) Kaandorp – Harderwijk.
- * Dhr. B. (Benjamin) Muis – Elburg.
- * Dhr. A.A.N. (Alle) de Wit – Nunspeet.

Opgezegd:

- * Jolanda Prins – Elburg.
- * Harry & Anneke Mulder – Harderwijk.
- * Dhr. P. Beetz – Elburg.
- * Bert Beens – Harderwijk.
- * Anne-Marie Klaassen – Harderwijk.

Overleden:

- * Jan van den Berg - Harderwijk.

Jaarverslag van de secretaris 2019

Samenstelling bestuur:		Rooster van aftreden:				
Louw den Besten	: voorzitter			2014	2019	2024
Benno van den Hoek	: secretaris	2004	2009	2014	2019	2021
Dik Bos	: penningmeester (per 10-04-2019)				2019	2024
Jaap Schröder	: penningm./vertegenw. NBW (afgetreden per 10-04-2019)	2004	2009	2014	2019	
Dimitri Mulder	: lid, 2 ^e secretaris (afgetreden per 10-04-2019)	2008	2013	2018	2019	
Rob Nijman	: lid, 2 ^e voorzitter			2013	2018	2023
Frans Deuring	: lid, 2 ^e penningmeester			2015	2020	
Henri Heussen	: lid (per 10-04-2019)				2019	2024
2 ^e secretaris	: vacant					

Ledenbestand: totaal 183 (+4)

Leden: 167 (+4) - Huisgenootleden: 12 - Jeugdleden: 1 - Ereleden: 3

Ansers:

- Redactie: Roel Pannekoek, Benno van den Hoek en Jan Nijendijk; 3 edities verschenen.

Bestuursvergaderingen:

- 29 januari, 12 juni en 25 september.

Vogelwachtavonden:

- Wo. 10 april – Algemene ledenvergadering en lezing ‘De rijkdom van zuidelijk Afrika in fauna en landschap’, door Bennie van den Brink (24 aanwezigen).
- Wo. 20 november – ‘De Marker Wadden’, door team Markerwadden (Natuurmonumenten) i.s.m. KNNV NW-Veluwe (60 aanw.).

Lezingen:

- Vr. 11 januari – Nieuwjaarsbijeenkomst & verslag eigen inventarisaties/activiteiten, o.l.v. Louw den Besten (32 aanw.).
- Vr. 8 februari – ‘De opmars van de Rode wouw in Nederland’, door Stef van Rijn (20 aanw.).

- Vr. 8 maart – ‘Vogels van Sri Lanka’, door Johan Bos (Wild Nature Travel) (20 aanw.).
- Vr. 13 september – ‘Nordic: wildernis op het dak van Europa’, door Philip Friskorn (18 aanw.).
- Vr. 11 oktober – ‘Wit is ook een kleur! over kleurafwijkingen bij vogels’ door Harvey van Diek (15 aanw.).
- Vr. 8 november – ‘Australië: western walkabout’, door Alex Hagenbeek (21 aanw.).
- Vr. 13 december – ‘2019: jaar van de Wulp, maar ook van de Velduil...’, door Romke Kleefstra (Sovon) (22 aanw.).

Inventarisaties en soortenonderzoek:

- Broedvogelinventarisatie Veluwemeerkust t.h.v. Hierden, in opdracht van Natuurmonumenten – coördinatie Dik Bos, Frans Deuring en Benno van den Hoek (15 deelnemers).
- Huiszwaluwnesten binnenstad Harderwijk; tellen bewoonde nesten – Chris Herzog, Jaap Schröder en Roel Pannekoek.
- Huiszwaluwnesten, Oeverzwaluwen en Ooievaars in Elburg – Frank Westerink.
- Oeverzwaluwnesten; tellen en beschermen kolonies – coördinatie Roel Pannekoek.
- Gierzwaluwen; alternatieve huisvesting en inventarisatie bezetting bij woningrenovaties Ermelo/Harderwijk - Jaap Schröder.
- Steen- en Kerkuilen; ophangen en controleren van nestkasten – diverse leden.
- Waarnemingen – coördinatie Benno van den Hoek.
- Fenologie – coördinatie Chris Herzog.

Excursies:

- Za. 19 januari – Kustvogelexcursie naar de pier van IJmuiden, o.l.v. Dimitri Mulder (13 deelnemers).
- Za. 16 februari – Excursie naar de Brouwersdam en Zeeuwse eilanden, o.l.v. Benno van den Hoek (11 deelnemers).
- Za. 16 maart – Voorjaarsexcursie naar de omgeving Winterswijk (17 deelnemers).
- Za. 20 april – Excursie naar de Oostvaarders- en Lepelaarplassen, o.l.v. Dimitri Mulder (7 deelnemers).
- Wo. 8 mei – Avondwandeling door het Harderbroek, o.l.v. Peter van Zwol, Natuurmonumenten (ca. 15 deelnemers).
- Za. 18 mei – Wandelexcursie rond landgoed Oldenaller bij Putten – gezamenlijke activiteit regionale natuurverenigingen (ca. 40 deelnemers).
- Za. 15 juni – Akkervogels in Oost-Groningen en steltlopers Polder Breebaart, o.l.v. Dimitri Mulder (8 deelnemers).
- Za. 7 september – Steltlopers en doortrekkers in het Lauwersmeer en de Ezumakeeg, o.l.v. Dik Bos en Wolbert Hermus (9 deelnemers).
- Vr. 4 t/m ma. 7 oktober – Excursieweekend Texel, o.l.v. Dimitri Mulder (6 deelnemers).
- Za. 26 oktober – Avondexcursie ‘Nacht van de nacht’ door het Leuvenumse Bos, o.l.v. Dik Bos en Rob Nijman (15 deelnemers).

Overige activiteiten:

- Wo. 15 mei – Avondexcursie door het Harderbroek i.h.k.v. de Nationale Vogelweek 2019 (16 deelnemers).
- Za. 5 oktober – Birdwatch langs het Drontermeer (telpost Zomerdijk), coördinatie Benno van den Hoek (11 deelnemers).

Natuurbeschermingswerkgroep VBW NV/KNNV NW-Veluwe:

- De Natuurbeschermingswerkgroep (opgericht in 1992) bestaat uit totaal 6 leden, ter afvaardiging van beide verenigingen.
- Verslag activiteiten 2019, zie jaarverslag NBW.

Samenwerking Vogelbescherming Nederland:

- Martin Jansen is Wetlandwacht voor de Veluwerandmeren.

Samenwerking overige organisaties:

- Jaap Schröder is contactpersoon van de Gierzwaluwwerkgroep Nederland.

Lidmaatschappen:

- Onze vereniging is lid van Vogelbescherming Nederland, SOVON en de Gelderse Natuur- en Milieu federatie.

Toelichting:

De genoemde ledenstand is berekend per 31-12-2019.

De laatste 15 jaar schommelt het ledenaantal steeds tussen de 175 en 195 leden. Dit jaar zien we weer een lichte toename, al hebben eind 2019 diverse leden ook aangegeven hun lidmaatschap vanaf 2020 niet meer te verlengen. Die dynamiek hoort waarschijnlijk bij een hedendaagse vereniging, waar mensen soms keuzes moeten maken door de veelheid aan vrijetijdsbestedingen in combinatie met de beperkingen in vrije tijd. Veel minder vaak horen we dat het te maken heeft met een gebrek aan interesse.

We kunnen weer terugkijken op een leuke verzameling aan activiteiten, waaronder lezingen, excursies, inventarisaties en gezamenlijke activiteiten met regionale verenigingen. De lezingen waren het afgelopen jaar van een goede kwaliteit met een goede respons en gemiddelde bezoekersaantallen. Ook de excursies werden over het algemeen goed bezocht. Helaas moest de geplande excursie naar het Naardermeer op 1 juni geannuleerd worden vanwege te weinig deelname.

Door totaal 15 leden werd deelgenomen aan de inventarisatie van de Veluwemeerkust ter hoogte van Hierden. De inventarisatie is prima verlopen onder goede omstandigheden en met mooie resultaten, die op dit moment worden uitgewerkt tot een eindrapportage voor Natuurmonumenten. Wel was het soms lastig om over voldoende ervaren leden te beschikken om de rondes te lopen, te meer omdat het gebied opnieuw in twee afzonderlijke delen gelopen werd. Ook hadden we binnen het coördinerend team te maken met ziekte en wisselende beschikbaarheid door vakanties en andere activiteiten/verplichtingen. Het vergroten van de ledengroep met enige ervaring op het gebied van inventarisaties blijft daarom een wens en aandachtspunt voor de komende jaren.

Jaarverslag Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep

Behalve veel overleg middels in belangrijke mate de e-mail, werden tijdens de in 2019 gehouden bijeenkomsten van de werkgroepleden op 8 januari en 9 oktober tal van onderwerpen besproken. Ingediende zienswijzen en bezwaarschriften werden in afschrift toegezonden aan de besturen van de beide verenigingen. In de afleveringen van de 'Anser' en 'Het Linnaeusklokje' hielden we de leden van de ontwikkelingen in onze regio en de bereikte resultaten uitvoerig op de hoogte.

Onderwerpen die veel aandacht vroegen waren de ontwikkelingen Strand-Horst met na een zienswijzeprocedure een nog lopend beroep bij de Raad van State. Droompark Bad Hoophuizen met een zienswijze ontwerpbestemmingsplan met onder andere opnieuw aandacht voor het weren van auto's van de Munnekestee en de kitesurfproblematiek vanaf het park. En tenslotte snelheidsbeperkende voorzieningen dassenpassage Zeeweg. Het zijn onderwerpen die al jaren de aandacht vragen. Zo vroeg laatstgenoemd onderwerp al vanaf de zienswijze op 7 mei 2013 op het voorontwerp bestemmingsplan Drielanden-Groene Zoom de aandacht. Aan de orde gestelde maatregelen in het kader van het dassencompensatieplan in deze zienswijze werden na een jaren slepende procedure op 14 november 2019 eindelijk afgerond. De titel van de bijdrage van de werkgroep 'Effectieve bescherming: volhouden werkt!' kon het niet beter verwoorden. Deze bijdrage werd opgenomen in het landelijke verenigingsblad van de KNNV 'Natura' van maart 2019 ter gelegenheid van de toekenning eind 2018 van de internationale 'Birdlife Nature's Hero award' aan de Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep.

Daarnaast werden de bosbeherende organisaties in onze omgeving aangeschreven over het rigoureuze kapbeleid. Gezien ook de ontwikkelingen in onze omgeving ten aanzien van duurzame energieopwekking door middel van het plaatsen van windmolens en zonnepanelen in het landschap werd een uitgangspuntennotitie voorbereid.

Munnekestee (foto: Tjalling van der Meer)

Verder vonden in 2019 onder andere incidentele gesprekken inzake de bescherming van dassen met de gemeente Ermelo (fietspadvoorzieningen), met de gemeente Harderwijk (versmalling dassenpassage Zee-weg) en met de gemeente Nunspeet (bescherming dassenburcht Elspeet) plaats. Van belang was ook een gesprek in februari over diverse onderwerpen met de vormgever/adviseur Groen, Stad & Landschap van de gemeente Harderwijk.

In 2019 kon behalve eerdergenoemde dassenvoorziening een aantal onderwerpen over het algemeen met gunstig gevolg worden afgerond. Genoemd worden het overnemen van het negatief advies om honden toe te laten op het strandeiland Harderwijk in verband met verstoringseffecten Natura 2000-gebied Veluwerand-meren.

Verzoeken aan de gemeenten Ermelo en Harderwijk om in verband met de aanwezigheid van reptielen de gecombineerde mountainbikeroute te beschouwen. Dit leidde in een enkel geval tot aanpassing van de route. En tenslotte het overnemen van de in een zienswijze Horloseweg Harderwijk aangegeven landschappelijke maatregelen bij de bouw van woningen in de omgeving van een dassenburcht.

*Namens de Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep,
Tjalling van der Meer.*

Jaarverslag van de penningmeester

Balans en exploitatie 2019, begroting 2020

De vereniging heeft het jaar 2019 een overschot behaald van € 285. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat Will2Sustain, een onderneming van een van onze leden, zowel eind 2018 als eind 2019 een donatie heeft gedaan. De donatie uit eind 2018 werd aan 2019 toegerekend zodat er dit jaar twee donaties zijn verantwoord. De overige inkomsten komen redelijk overeen met de begroting 2019.

De uitgaven waren per saldo ongeveer gelijk aan de begroting. De kosten van de Anser waren wat lager dan begroot omdat een deel van de leden heeft gekozen voor een digitaal exemplaar waardoor bespaard werd op druk- en portokosten. De activiteiten voor leden vielen hoger uit. De zaalhuur en het tarief voor sprekers voor de lezingen waren hoger dan voorgaande jaren. Verder hebben we een bijdrage van € 100 verstrekt voor voeding van opgevangen wees-kerkuilen.

De bestuurskosten bestaan voornamelijk uit bankkosten. Deze waren hoger in verband met de overgang naar de Triodosbank en de wisseling van penningmeester waardoor extra bankpassen in rekening werden gebracht.

De kosten voor voorlichting waren hoger omdat we de nieuwe webmaster een cadeaubon hebben gegeven voor alle tijd die hij heeft besteed aan onze prachtige nieuwe website.

Dik Bos

BALANS PER 31-12-2019					
ACTIVA	2018	2019	PASSIVA	2018	2019
	€	€		€	€
Bank (ING)	2.917,16	26,68	Eigen Vermogen	4.511,94	4.797,29
Zakelijke spaarrek. (ING)	4.908,55	4.910,38	Vooruitontv. contributie en giften 2020	2.732,50	75,00
Nog te ontvangen vergoeding drukkosten	0,00	49,25	Overige nog te bet. kosten:		
Rente nog te ontvangen	1,83	0,00	*bestuurskosten 4e kwartaal 2019	179,45	0,00
			*bankkosten 4e kwartaal 2019	61,69	29,19
			*huur Veluvine lezing 13 dec 2019	66,55	72,60
			*drukkosten nieuwjaarskaarten 2019	275,41	12,23
	7.827,54	4.986,31		7.827,54	4.986,31

EXPLOITATIE 2019

Uitgaven	2018	2019	Inkomsten	2018	2019
	€	€		€	€
Activiteiten voor (alle) leden	1.621,45	1.735,50	Contributie van leden	2.971,00	2.963,50
Anser	1.505,27	1.218,45	Giften van leden	280,68	915,19
Lidmaatschappen	50,00	50,00	Advertenties	50,00	50,00
Voorlichting	93,39	157,91	Rente	1,83	0,00
Bestuurskosten	905,47	308,98	Subsidies, restituties, e.d.	0,00	0,00
Leges	0,00	172,50			
Jaarspecifieke projectkosten (beamer)	915,00	0,00	Jaarspec. projectinkomsten (oude beamer)	100,00	0,00
Onvoorzien	52,50				
Exploitatieoverschot		285,35	Exploitatietekort	1.739,57	
	5.143,08	3.928,69		5.143,08	3.928,69

Begroting 2020

Kosten	rekening 2017	rekening 2018	rekening 2019	begroting 2020	Opbrengsten	rekening 2017	rekening 2018	rekening 2019	begroting 2020
	€	€	€	€		€	€	€	€
Activiteiten voor de leden	1.413,90	1.621,45	1.735,50	1.800,00	Contributies	2.810,00	2.971,00	2.963,50	2.960,00
Anser, druk + porto	1.039,23	1.505,27	1.218,45	1.300,00	Giften van leden	388,00	280,68	915,19	300,00
Lidmaatschappen	75,00	50,00	50,00	50,00	Advertenties	50,00	50,00	50,00	
Voorlichting	74,39	93,39	157,91	150,00	Rente		1,83		0,00
Bestuurskosten	617,92	905,47	308,98	200,00	Subsidies, restituties, overige ink.	93,27			0,00
Leges	0,00		172,50	0,00	Terugontvangen leges				
Jaarspecifieke projectkosten	250,00			0,00	Jaarspecifieke projectinkomsten	219,10	100,00		
Aanschaf nieuwe beamer		915,00			Vergoeding inventarisatie Beekhuizenland				500,00
Onvoorzien		52,50							
Aanschaf tablet voor inventarisatie				250,00					
Saldo +/-	98,75		285,35		Saldo +/-		1.739,57		
	3.567,19	5.143,08	3.928,69	3.750,00		4.317,52	5.143,08	3.928,69	3.750,00

Verslag algemene ledenvergadering 2019

Datum: woensdag 10 april 2019

Locatie: Veluvine, Nunspeet

Aanwezige leden: 24

Aanwezige bestuursleden: Louw den Besten (voorzitter), Jaap Schröder, Rob Nijman, Frans Deuring en Benno van den Hoek (verslag).

Afwezige leden (m.k.): Harm Werners, Jan Nijendijk, Kees Kraaijeveld, Martin van der Kruijk, Harriëtte Debets, Henri Heussen, Jan Debets, Henk Eijssenga en Dimitri Mulder.

1. OPENING

- De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom.

2. MEDEDELINGEN

- De namen van de leden die zich officieel voor deze vergadering hebben afgemeld (zie boven) worden genoemd.
- De voorzitter deelt mede dat op 1 april j.l. ons lid Abe Dijkstra uit Zeewolde is overleden. Abe kwam regelmatig naar de lezingen in Veluvine. Hij wist sinds slechts 2 weken dat hij ernstig ziek was en is na een heel kort ziekbed en ondanks de reeds gestarte behandelingen al overleden. Namens bestuur en leden is een condoleance uitgegaan naar zijn familie en nabestaanden.

3. VERSLAG LEDENVERGADERING VAN 11 APRIL 2018

- Op het verslag zijn geen vragen of opmerkingen en deze wordt vastgesteld, met dank aan de secretaris.

4. JAARVERSLAGEN

- Op het jaarverslag van de secretaris zijn geen op- of aanmerkingen en deze wordt vastgesteld.
- Ook het jaarverslag van de gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep VBW/KNNV wordt goedgekeurd, met dank aan de inzet van de werkgroepleden.
- Gerard van Dijk noemt de zorgwekkende ontwikkeling van steeds meer windmolenplannen binnen de regio. Veel gemeenten moeten binnen het regionaal klimaatakkoord aan hun duurzaamheidsdoelstellingen voldoen en dit gaat vrijwel zeker ook rondom Natura 2000 gebieden plaatsvinden. Hij heeft vandaag nog contact gezocht met de Gelderse Natuur- en Milieufederatie, maar zij konden daarover nog geen concrete informatie verstrekken. Hij vraagt zich af in hoeverre er binnen de NBW betrokkenheid is bij deze ontwikkelingen. Jaap Schröder geeft aan dat dit binnen de NBW volop de aandacht heeft, zowel binnen het Veluwemassief als in het randmerengebied. Daarbij is de risicokaart van Vogelbescherming Nederland als maatgevend kader van toepassing. Hiermee is ook de provincie geconfronteerd. Ontwikkelingen dienen hieraan getoetst te worden en worden door de NBW nauwlettend gevolgd en desnoods tot aan de Raad van State aangevochten.

5. FINANCIËN

- Financieel verslag 2018: hierover zijn geen vragen of opmerkingen, met dank aan de penningmeester.
- Kascommissie: Dik Bos doet kort verslag van de kascontrole. Samen met Jan Debets zijn de financiën gecontroleerd en akkoord bevonden. De verklaring van goedkeuring is ondertekend en voor archivering aan de secretaris verstuurd. Wat de kascommissie betreft kan er decharge verleend worden.
- Door de aanwezige leden wordt met applaus decharge aan het bestuur en de kascommissie verleend.
- Omdat Jan Debets als kascommissielid aftredend is en Dik Bos voorgesteld wordt als nieuwe penningmeester zijn er voor het komende jaar 2 nieuwe leden noodzakelijk. Jaap Schröder biedt zich aan en als 2e lid wordt Geert Karel Wessels bereid gevonden om de financiële boekhouding te controleren.
- De begroting voor 2019 wordt door de aanwezigen met goedkeuring vastgesteld.

6. BESTUURSVERKIEZING

- Volgens het rooster treden er dit jaar 4 bestuursleden af. Dat is een ongewoon aantal in één jaar, maar een gevolg van wijzigingen in de voorbije jaren waarbij bestuursleden besloten hun bestuurstermijn nog één of meerdere jaren te verlengen. Jaap Schröder en Dimitri Mulder treden af als bestuursleden en de voorzitter bedankt hen persoonlijk voor hun grote inzet binnen het bestuur.
Jaap heeft meer dan 25 jaar in het bestuur gezeten, eerst 9 jaar als voorzitter, daarna als vertegenwoordiger vanuit de NBW en de laatste 5 jaar als penningmeester. Gelukkig blijft Jaap na zijn vertrek uit het bestuur nog wel actief binnen de Natuurbeschermingswerkgroep. Jaap wordt geprezen om zijn deskundigheid en gedrevenheid in zijn beschermingswerk en zijn nauwkeurigheid als penningmeester. Jaap ontvangt als dank een boek over Kerkuilen en spreekt een kort dankwoord uit.
Dimitri is vanaf 2008 actief geweest als bestuurslid en was betrokken bij de organisatie van vele activiteiten waaronder de succesvolle vogelcursus. Hij wordt vooral geprezen om zijn enthousiasme en het feit dat hij in het veld altijd op de hoogte was van de laatste ontwikkelingen. Ook was zijn grote geluidenkennis zeer leerzaam voor velen. Ondanks zijn verhuizing naar Lelystad wil hij graag betrokken blijven bij onze activiteiten. Binnen het bestuur is onze dank al uitgesproken naar hem en binnenkort ontvangt ook hij een fraai boek als dank voor zijn jarenlange inzet.
- Louw den Besten is dit jaar ook aftredend als bestuurslid, maar heeft te kennen gegeven dat hij graag voor een nieuwe periode van 5 jaar voorzitter van onze vereniging wil zijn.
Benno van den Hoek is eveneens aftredend en heeft aangegeven zijn termijn te willen verlengen, maar niet voor de gehele periode van 5 jaar. Na inmiddels 15 jaar als secretaris binnen de vereniging actief te zijn geweest wil hij zijn werkzaamheden graag in de komende 2 jaar overdragen aan een opvolger. Benno heeft te kennen gegeven zijn taken nog steeds met veel inzet en plezier te doen, maar de werkzaamheden zijn niet altijd even gemakkelijk te combineren met werk, privé en andere activiteiten. Hij wil graag de tijd kunnen nemen om te zoeken naar een geschikte opvolger om de taken op een goede manier over te dragen. Het bestuur gaat zich beraden op geschikte kandidaten.
- Als nieuwe bestuursleden worden Dik Bos en Henri Heussen voorgesteld. Dik zal de functie van penningmeester van Jaap Schröder overnemen. Henri zal als algemeen bestuurslid tot het bestuur toetreden. Hun voordracht wordt door de aanwezige leden met applaus geaccordeerd.

7. JUBILARISSEN

- Ook dit jaar geven we invulling aan de inmiddels vaste traditie om tijdens de jaarvergadering leden een

oorkonde uit te reiken die 25 jaar lid zijn van de vereniging. Dit jaar valt deze eer te beurt aan de heren Henri Heussen, Rob Nijman en Gerard Plat. Rob en Gerard ontvangen de oorkonde ter plaatse, waarop dit jaar een tekening van de jaarsoort Wulp prijkt. De tekening is opnieuw van de hand van tekenaar Ruud Weenink en sierde ook de voorkant van de Anser. Er wordt een kort persoonlijk woord tot de beide heren gericht en de overhandiging met applaus bekrachtigd. Henri kon niet op deze avond aanwezig zijn en ontvangt de ingelijste oorkonde op een later moment. Een vierde lid heeft van de ontvangst afgezien.

8. RONDVRAAG

- Roel Pannekoek refereert aan de vraag die in de ALV 2018 is gesteld over de nestkasten langs de Zuiderzeestraatweg tussen Hierden en Hulshorst. Deze zijn opgehangen ter bestrijding van de eikenprocessierups. Roel wilde navraag doen bij de gemeente Harderwijk wat het effect van deze maatregel is geweest, maar is hier niet aan toe gekomen. Frans Deuring weet te vertellen dat de 140 aanwezige kasten vorig jaar zijn gecontroleerd door een ecooloog. Hij maakt ze daarna schoon en naar het schijnt haalt hij na het broedseizoen de kasten weg om ze voorafgaande aan het voorjaar weer terug te hangen. Frans weet niet waarom dat zo gedaan wordt, maar heeft zo zijn bedenkingen bij deze werkwijze.
- Roel schreef in de laatste Anser over de resultaten van Oeverzwaluwkolonies in de regio. In Drielanden is recentelijk een nieuwe betonwand voor Oeverzwaluwen aangelegd als onderdeel van het Crescent-park-complex. Deze wand is korte tijd voor het arriveren van de zwaluwen aangelegd en gevuld met zand. Kort daarna waren de eerste zwaluwen al ter plaatse en bleken er al diverse gaten aangerood!

9. VOLGENDE VERGADERING

- De volgende algemene ledenvergadering zal plaatsvinden op woensdag 15 april 2020.

10. SLUITING

- De voorzitter bedankt alle aanwezigen en sluit de vergadering. Hij geeft daarna het woord aan Bennie van den Brink, die een lezing gaat geven onder de titel 'De rijkdom van zuidelijk Afrika in fauna en landschap'.

Benno van den Hoek, 14 april 2019

Nieuws van de Gezamenlijke
Natuurbeschermingswerkgroep

Zoals gebruikelijk brengen we u in deze bijdrage weer op de hoogte van natuurbeschermingsontwikkelingen in de afgelopen periode in onze omgeving.

Veluwerandmeren

Ontwerpbestemmingsplan Strand Horst

Behandeling van het in de vorige Anser gememoreerde beroepschrift bestemmingsplan Strand Horst, ingediend bij de Raad van State, heeft nog niet plaatsgevonden. Een belangrijk argument in ons beroep is, onder andere, het gebrek aan afspraken over natuurcompensatie in de vorm van het Groene Kruispunt ten gunste van de herstelopgave voor Grote karekiet en Roerdomp. Verder is aandacht geschonken aan het stikstofdepositie-effect van extra verkeersbewegingen op het Natura 2000-gebied Veluwe dat op beperkte afstand van Strand Horst ligt.

Inmiddels heeft de Raad van State in deze procedure de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak als deskundige benoemd. De NBW is op 9 december 2019 door vertegenwoordigers van deze stichting op locatie gehoord. De Coöperatie Gastvrije Randmeren is voornemens in maart a.s. een vervolgbijeenkomst ontwik-

keling Groene Kruispunt te beleggen. Mogelijk worden de afspraken over natuurcompensatie dan alsnog concreter.

Droompark Bad Hoophuizen

Zoals in de vorige Anser gemeld, werd op 22 augustus 2019 een zienswijze ontwerp-bestemmingsplan Varelseweg 211 Hulshorst (herontwikkeling recreatiepark Droompark Bad Hoophuizen) ingediend. Hierin werd onder andere aandacht geschonken aan het tegengaan van gemotoriseerd verkeer op de Munnekesteege door het Hierdense Poortgebied en de landschappelijke inpassing van het recreatiepark. Eind februari werd de gemeente Nunspeet de voortgang gevraagd.

In de zienswijze werd zijdelings gewezen op het kitesurfverbod op de Veluwerandmeren buiten de aangewezen zones. Na de brief die we nagenoeg gelijktijdig bij de directie van Droomparken indienden, werd op 21 september 2019 geconstateerd dat vanaf het terrein van Droompark Bad Hoophuizen kitesurflessen werden gegeven op het Veluwemeer. Onze mededeling hierover werd beantwoord met de reactie dat “onze conclusies onjuist zijn”. Ons verzoek om hierover dan in gesprek te gaan werd inmiddels tweemaal uitgesteld tot medio april 2020, dat wil zeggen na de opening voor het nieuwe seizoen van het watersportcentrum ‘Windy Waters’ op Droompark.

Veluwe

Voornemen vestigen Bedrijventerrein Elspeet

Ons werd bekend dat de gemeente Nunspeet voornemens is de bestemming van enkele landbouwpercelen in Elspeet te wijzigen om hier een bedrijfsterrein van 4,5 hectare te vestigen. Direct grenzend aan het plan-gebied is een bewoonde dassenburcht aanwezig. Middels een WOB-procedure (Wet Openbaar Bestuur) werden door de NBW relevante stukken opgevraagd. Dit verzoek leidde tot een gesprek met de beide verantwoordelijke wethouders. Van de zijde van de gemeente werd onder andere aangegeven dat aan inpassing van de burcht wordt gedacht door het aanleggen van afschermdende bossages. De gemeente stelde verder dat de beschermingsstatus van de das niet meer dezelfde is als voor invoering van de nieuwe Wet Natuurbescherming die sinds 1 januari 2017 van kracht is. Van de zijde van de NBW is onder andere aangegeven dat de jurisprudentie van de nieuwe wet zich in een andere richting beweegt. Zo worden eisen gesteld aan de omvang van het leefgebied. Het onderhavige gebied is namelijk van groot belang als foerageergebied voor de in de aangrenzende burcht levende dassen.

De gevraagde stukken werden inmiddels door de gemeente ter beschikking gesteld. Na de ter inzage legging van het betreffende ontwerpbestemmingsplan zal een zienswijze worden ingediend.

Regionale Energie Strategie Noord Veluwe

Op 28 juni 2019 publiceerde het kabinet het Klimaatakkoord: de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs. Een van de afspraken is dat 30 energieregio's in Nederland onderzoeken waar en hoe het best duurzame elektriciteit op land (wind en zon) opgewekt kan worden op basis van zogenaamde Regionale Energie Strategien (RES'en). Een van deze 30 RES-regio's is Noord-Veluwe. Hiervan maken deel uit de gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Hattem Nunspeet, Oldebroek en Putten en daarnaast de Provincie Gelderland en het Waterschap Vallei en Veluwe.

In de Noord-Veluwe werken provincie, gemeenten en waterschap samen met netbeheerder, energiecoöperaties, woningcorporaties, natuurorganisaties en brancheverenigingen.

Inmiddels heeft in oktober en november 2019 een vijftal zogenoemde gebiedsateliers plaatsgevonden om te komen tot denkrichtingen voor grootschalige opwekking in de regio. Het overleg heeft nog niet tot afspraken tussen partijen geleid.

Windmolens en zonnepanelen op de Noordwest-Veluwe

Het hoeft geen betoog dat de belangen voor natuur en landschap door deze ontwikkelingen onder druk kunnen komen te staan. Reden voor de Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep om de standpunten van onze verenigingen te verwoorden in de notitie ‘Windmolens en zonnepanelen op de Noordwest-Veluwe’. Wat betreft zonnepanelen bepleiten wij het volgen van de zogenaamde ‘Zonne-ladder’: eerst plaatsing op daken, dan langs bedrijfsterreinen en lijnvormige infrastructuur en pas in laatste instantie op landbouwgronden. Ten aanzien van windmolens in het bijzonder geen plaatsing in of vlak langs Natura 2000-gebieden en/of langs vogeltrekroutes.

Voor de inhoud van de notitie, die is vastgesteld na raadpleging van de besturen, wordt verwezen naar elders in deze Anser.

Op 4 februari jl. werd zowel door de besturen van beide verenigingen als de NBW deelgenomen aan een door de Gelderse Natuur en Milieufederatie en de onafhankelijke energiecoöperatie Endura in Harderwijk georganiseerde achterbanbijeenkomst. Er werden drie scenario's voor grootschalige elektriciteitsopwekking in de regio Noord-Veluwe voor een verdere uitwerking voorgelegd. Het doel is om in juni 2020 een conceptbod RES Noord-Veluwe in te dienen bij het Planbureau voor de Leefomgeving om nader door te rekenen. Die doorrekening zal uitwijzen hoeveel duurzame elektriciteit de regio kan en wil opwekken en waar ze dat wil. Van de zijde van onze verenigingen werd tijdens deze bijeenkomst onder andere aandacht geschonken aan te hanteren uitgangspunten.

Windmolens Lorentz Harderwijk

In februari jl. werd een zienswijze Ontwerpbestemmingsplan Lorentz Partiële Herziening Windmolens ingediend. Het plan maakt het mogelijk om op Bedrijventerrein Lorentz op 50-100 meter afstand van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren een drietal grote windturbines te plaatsen. Voor onder andere de navolgende onderwerpen is in de zienswijze aandacht gevraagd.

De turbines zijn gesitueerd in de kustzone van Harderwijk op korte afstand van het Veluwemeer. Over de Veluwerandmeren en langs de oevers daarvan lopen historische vogeltrekroutes waarlangs elk jaar duizenden vogels de Harderwijker kustlijn passeren. Voor de oriëntatie daarbij spelen structuren in het landschap, zoals kustlijnen, waaronder de voormalige IJsselmeerkust een grote rol. Een deel van die trekvogels overwintert op de Veluwerandmeren die hun Natura 2000-status daar mede aan ontleent.

De trekroute wordt de fly-way genoemd. Plaatsing van windturbines in die fly-way is ongewenst. Het uitvoerige document De 'Nationale windmolenrisicokaart voor vogels' van Vogelbescherming Nederland en SOVON heeft de mate van de risico's van windmolens voor vogels inzichtelijk gemaakt en geeft hierover duidelijkheid. Dit document sluit onder andere de water- en oeverzone van de Veluwerandmeren daarom uit als potentieel plaatsingsgebied voor windturbines. *De gemeente is gevraagd waarom dit document niet in de procedure is betrokken.*

Ook hebben wij ons in de zienswijze afgevraagd waarom niet gekeken is naar het effect van windturbines op vogelsoorten waarvan de populaties relatief klein zijn en die daarmee uiterst gevoelig zijn voor verliezen. Kenmerkende soorten voor de Veluwerandmeren zijn de roofvogelsoorten Zeearend, Visarend en Bruine kiekendief. Ten aanzien van deze negatieve effecten wordt zelfs verwezen naar de bij het plan behorende MER (Milieueffectrapportage) van de gemeente. In dit verband is dan ook aandacht gevraagd voor de mogelijkheid om een al geprojecteerde stilstandvoorziening voor vleermuizen niet te beperken tot vleermuizen maar deze uit te breiden voor vogels. Als voorbeeld is genoemd de voorziening in het gebied Krammer-Volkerak.

Tenslotte is gevraagd of de gemeente, gelezen de in de MER vermelde kennisleemten, een meerjarig monitoringsprogramma overweegt om negatieve effecten op vleermuizen en vogels te preciseren ten behoeve van onder andere de fijnregeling van de stilstandvoorziening(en).

Overigens is aan een aantal punten ook al aandacht geschonken aan de op 1 juli 2017 ingediende zienswijze op het rapport 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau Windenergie Lorentz Harderwijk'.

Zonnepark Schaapsdijk Ermelo

In de vorige Anser is al uitvoerig ingegaan op het voornemen van de gemeente Ermelo om een zonneveld te realiseren aan de Schaapsdijk op landbouwgrond die eveneens dient als foerageergebied van de dassen uit burchten in de nabije omgeving. Van overheidswege werden zelfs dassenpassages naar het nu in het geding zijnde voedselgebied aangelegd. Op basis van vrij recente schriftelijke afspraken tussen de gemeenten Ermelo en Harderwijk kreeg het gebied eveneens de functie om de regionale dassenpopulatie te versterken ter compensatie van het verloren foerageergebied in het nabije Drielanden. Opvallend detail is verder nog dat de aanwezigheid van dassen enige jaren geleden nog aanleiding was om in hetzelfde gebied geen bedrijfsterrein 'Horst' te vestigen.

In januari jl. werd de ontwerpbeschikking Omgevingsvergunning voor de realisering van het zonneveld ('Zonnepark Schaapsdijk') ter inzage gelegd. In de hierop ingediende zienswijze is, met verwijzing naar de 'Zonneladder' (waaraan hiervoor al gerefereerd werd), de vraag gesteld waarom productieve landbouwgrond wordt geofferd terwijl andere locaties die nog niet benut worden de voorkeur genieten. Daarnaast is uitvoerig aandacht geschonken aan de voedselproblematiek ten aanzien van de van dit gebied afhankelijke dassen, maar ook van de voedselsituatie van dassen in aangrenzende burchten zodat er geen uitwijkmogelijkheid voor deze dassen bestaat. Tenslotte heeft de NBW zich afgevraagd waarop de conclusie is gestoeld dat een ontheffing Natuurbeschermingswet niet noodzakelijk is, alsmede de borging van mogelijke compensatiemogelijkheden om de voedselvoorziening op peil te houden.

*Namens de Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep,
Tjalling van der Meer*

Windmolens en zonnepanelen op de Noordwest-Veluwe

Om verdere opwarming van de aarde te stoppen, moet het gebruik van fossiele brandstoffen vervangen worden door vernieuwbare vormen van energie. Dat kan, onder meer, door windmolens en zonnepanelen te plaatsen. Deze ontwikkelingen stellen natuurbeschermers voor dilemma's. Behoud van natuur is namelijk enerzijds gebaat bij het stopzetten van de opwarming, maar windmolens en zonnepanelen kunnen anderzijds waardevolle landschappen, vegetaties en dierpopulaties aantasten. Dat geldt ook op de noordwest Veluwe, rijk aan Natura 2000-gebieden en enkele landbouwgebieden waar weidevogels en dassen zich nog altijd goed thuis voelen. Langs de randmeerkust lopen van oudsher bovendien vogeltrekroutes. De Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep van de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe (VBW) en de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV), afdeling Noordwest-Veluwe, heeft in overleg met de besturen de voor's en tegen's geïnventariseerd en verkend of en, zo ja, waar windmolens en zonnepanelen een plaats zouden kunnen krijgen op de Noordwest-Veluwe.

Energiehonger

Om te beginnen is het nuttig om ons te realiseren dat vooral gemeenten begrippen zoals klimaatneutraal en energieneutraal vaak slordig gebruiken. Voor klimaatneutraliteit is namelijk meer nodig dan het herzien van ons energiegebruik. Ook is het niet correct om jezelf als gemeente energieneutraal te noemen zodra je alle elektriciteit voor je inwoners duurzaam opwekt. Die elektriciteit maakt namelijk maar zo'n 12% uit van het totale huishoudelijke energieverbruik (naast elektriciteit ook gas voor verwarmen en koken, brandstof voor autorijden) en slechts 3% van het totale energieverbruik van ons land als geheel. Miskennen hiervan geeft burgers een misplaatst gevoel van duurzaamheid omdat het principieel onmogelijk is alle energie duurzaam binnen Nederland op te wekken. Alle beetjes helpen en daarmee blijft de vraag relevant waar die windmolens en zonnepanelen geplaatst kunnen worden.

Uit de lengte of de breedte

Voor een deel zijn de kaarten geschud na de beslissing van het Rijk om windmolens niet alleen nog op de Noordzee te plaatsen maar iedere provincie een taak op te leggen. Voor Gelderland bedraagt die taak 230,5 megawatt (MW) aan vermogen. Provincies delegeren die taak vervolgens naar de afzonderlijke gemeenten. Voor de beeldvorming: als Putten, Ermelo, Harderwijk en Nunspeet al hun huishoudstroom met windmolens zouden willen opwekken, zijn daarvoor op de noordwest Veluwe maar liefst 38 middelgrote molens (3 MW, 100 meter hoog) of 13 reuzenmolens (8 MW, 220 meter hoog) nodig. Bij reuzenmolens moet men denken aan het enorme exemplaar zoals dat in Medemblik staat. En nogmaals: we hebben het hier alleen over het huidige stroomverbruik van huishoudens. Als iedereen elektrisch zou gaan rijden, is ongeveer het dubbele van bovenstaande getallen nodig. Wie zoveel molens geen aantrekkelijk vooruitzicht vindt, denkt al gauw aan zonnepanelen. De wisselkoers tussen windmolens en zonnepanelen bedraagt grofweg 10-20 hectare per

molen, afhankelijk van het type molen en zonnepaneel. Ruimtebeslag is dus letterlijk een kwestie van ‘uit de lengte of de breedte’. Om dat ruimtebeslag te beperken, zouden gemeentelijke bouwbesluiten om te beginnen moeten verplichten om dakconstructies sterk genoeg te maken voor het dragen van zonnepanelen. Daar loopt plaatsing nu soms op stuk.

Waar dan wel?

Voor alle bronnen van vernieuwbare energie doemt de vraag op waar men ze zou kunnen plaatsen met de kleinste schade aan natuur en landschap en de grootste energieopbrengst. Opvallend genoeg zijn oceanen, woestijnen en aardwarmte daarbij relatief buiten beeld vanwege hogere kosten en/of ongewenste nieuwe afhankelijkheden van het buitenland. Vandaar het accent op opwekking via bronnen ‘op eigen land’. De provinciale natuur- en milieufederaties, Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten en vergelijkbare partijen stemden eind 2019 in met de aanleg van ‘zonneweides’ (paneelvelden) in Nederland mits die ook ruimte bieden aan bloemen en insecten. De milieufederaties staan echter ook op het standpunt dat plaatsing van zonnepanelen volgens de Zonneladder moet plaatsvinden: eerst daken volleggen, dan plaatsing langs wegen en kanalen en de randen van bedrijfsterreinen, en pas in laatste instantie plaatsing op landbouwgronden. De initiatiefnemers van zonneweides laten zich aan die Zonneladder weinig gelegen liggen. Zodoende zie je in de praktijk toch landbouwgronden in zonneweides veranderen. Initiatiefnemers redeneren dat niet zij maar gemeenten locaties aanwijzen waar de aanleg is toegestaan. Dat is voor die initiatiefnemers aantrekkelijk omdat zonneweides grootschaligheid mogelijk maken en voor de betrokken boeren een interessante inkomstenbron. Om aan de wereldwijd stijgende vraag naar voedsel en zogenaamde bio-based grondstoffen (ter vervanging van aardolie) te kunnen blijven voldoen, zou echter zuinig met landbouwgrond omgegaan moeten worden. Ook de ‘stikstofcrisis’ vraagt daar om. Door landbouwgrond krappere te bemesten zullen de verliezen van stikstof naar water en lucht per hectare en per kilogram geoogst gewas dalen. Gewasopbrengsten dalen bij krappere bemesting natuurlijk ook. Om als bedrijf in zo’n situatie toch min of meer eenzelfde hoeveelheid gewas te kunnen produceren, is alle landbouwgrond hard nodig en zou landbouwgrond zo min mogelijk aan andere functies geofferd moeten worden. Aanleg van zonneweides op landbouwgrond gaat bovendien volkomen voorbij aan het feit dat weidevogels en dassen gebaat zijn bij voortzetting van een zeker landbouwkundig gebruik en absoluut niet bij zonneweides. Men zou trouwens bijna vergeten dat bloemen en insecten ook zonder zonneweides kunnen bestaan.

Gelukkig vinden de meeste partijen dat zonneweides en ook windmolens niet binnen Natura 2000-gebieden op land thuishoren. Maar met dat standpunt blijft niet meer dan zo’n 10% van ons land buiten schot. Overal elders leiden windmolens hoe dan ook tot dodelijke aanvaringen met vleermuizen en vogels. Het negatieve effect daarvan op vogelpopulaties is groter naarmate populaties kleiner zijn (b.v. ingeval van roofvogels) of langstreckende groepen groter zijn (b.v. ingeval van trekvogels). Initiatiefnemers van windmolens zijn wettelijk verplicht om het negatieve effect op vogels te becijferen. De uitkomst van die becijfering wordt vergeleken met het aantal vogels dat jaarlijks van nature in Nederland als geheel sterft. Vooralsnog wordt daarbij naar ons idee nagelaten om het cumulatieve effect van het almaar groeiende aantal windmolens correct te verrekenen. Om de kans op aanvaringen te minimaliseren moeten bepaalde gebieden naar ons idee op voorhand uitgesloten worden van het plaatsen van windmolens. Vogelbescherming Nederland gaf daartoe een ‘windmolenrisicokaart’ uit

https://assets.vogelbescherming.nl/docs/e3b4524d-5cc2-4565-a65e-3226a124837e.pdf?_ga=2.229323349.815368148.1575293939-688538110.1541622602

Ook buiten die gebieden zijn aanvaringen echter niet uitgesloten. Inmiddels kunnen windmolens uitgerust worden met ‘uitzetvoorzieningen’. Die werken op basis van voorspelde vleermuisactiviteit, vogeltrekpieken, of detectie van naderende dieren. Waar relevant, dienen windmolens volgens onze verenigingen zo’n voorziening te krijgen.

Samenvattend

De Vogelbeschermingswacht en de KNNV afdeling Noordwest-Veluwe staan positief tegenover de aanleg van bronnen van vernieuwbare energie. De vraag naar energie is onvoorstelbaar hoog en zal in Nederland daarom nooit met alleen zonnepanelen en windmolens gedekt kunnen worden. Vanuit die optiek is het daarom verstandig van meet af aan uit te zien naar plaatsen waar windmolens, zonnepanelen en andere vernieuwbare bronnen effectiever, snel en met minimale schade aan natuur en landschap zijn aan te leggen. Ook als dat duurder is. Voor zover plaatsing in Nederland verdedigbaar is, zouden volgens de VBW en de KNNV de volgende voorwaarden gesteld moeten worden aan de aanleg:

Zonnepanelen:

- allereerst verplichte toepassing op nieuwe en te renoveren bedrijfsgebouwen en woningen,
- geen zonneweides in Natura 2000-gebieden en/of gebieden die van waarde zijn voor weidevogels en dassen,
- strikte toepassing van de Zonneladder zodat landbouwgrond zo lang mogelijk van plaatsing gevrijwaard blijft,
- zodanig uitvoeren dat tussen de panelen ruimte blijft voor bloeiende planten en de zonneweides verpakt worden in groenzones.

Windmolens:

- niet in of vlak langs Natura 2000 gebieden en/of langs vogeltrekroutes,
- verplichte uitvoering met 'uitzetvoorziening',

Voor beide:

- geen kap van bomen ten behoeve van wegen voor de aanleg en het onderhoud,
- parallel aan en naast bestaande wegen, kanalen en spoorlijnen,
- bij voorkeur op of aansluitend aan bedrijfsterreinen.

Dit standpunt zullen de besturen gevraagd en ongevraagd onder de aandacht brengen in de vorm van zienswijzen en, indien onvermijdelijk, bezwaar- en beroepsprocedures.

Jaap Schröder, namens de Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep

Op verzoek van de beheerder gemeentebossen Harderwijk inventariseren we als Vogelbeschermingswacht opnieuw de bossen en open delen op en rond het Beekhuizerzand. Vijf jaar geleden is dat voor het laatst door onze vereniging gedaan. Het zou mooi zijn als we in een periode van vijf jaar duidelijke verschillen kunnen waar nemen, hopelijk alleen maar positieve. Klimaat- en biotoopveranderingen kunnen mogelijk invloed hebben op de resultaten.

In 2005 zijn herstelwerkzaamheden aan het Beekhuizerzand uitgevoerd die hebben geleid tot het open stuifzandgebied zoals we het nu kennen. Daarbij is het toentertijd grotendeels dichtgegroeide terrein van vegetatie en bomenopstanden ontdaan. Ongeveer 100 ha van het gebied werd op die manier omgevormd tot actief stuifzandgebied. In 2002 heeft onze vereniging een broedvogelinventarisatie uitgevoerd toen het terrein nog in de 'oude' situatie verkeerde, een zogenaamde nulmeting. In de jaren daarna hebben vier inventarisaties plaatsgevonden, de laatste in 2015. De terreinbezoeken van komend voorjaar zullen in de periode van eind maart tot eind juni plaatsvinden en er wordt geteld volgens de Sovon systematiek Broedvogel Monitoring

Project - Schaarse en Bijzondere soorten (BMP B). Dit betreft voor een biotoop als het Beekhuizerzand globaal 26 soorten. Daarnaast wordt nog een aantal facultatieve soorten meegeteld. Er worden 8 rondes gelopen, zes maal startend vóór zonsopgang, 1 avondronde en een late avond/nachtronde voor de meer nachttactieve soorten.

21 juni 2019; een memorabele langste dag. Wiekelende Nachtzwaluwen boven de randen van het Beekhuizerzand terwijl nachtwolken zich steeds sterker ontwikkelen. Een fenomeen dat zomers sporadisch ontstaat bij kou in hogere luchtlagen. Foto gemaakt met smartphone, geen nabewerking. Roel Pannekoek

Zaterdag 26 oktober 2019, 6.15 uur: De wekker gaat. Na even verward met m'n ogen knipperen, bedenken we dat we straks opgehaald zullen worden om vervolgens richting Vlieland te vertrekken. Om 6.50 uur is Benno er en stappen Jasper en ik in de auto en rijden we naar 't Harde om Wolbert op te pikken en vervolgens rijden we naar de carpoolplaats in Wezep waar Dimitri ons al op staat te wachten. We stappen bij hem in de auto en vervolgen onze weg richting Harlingen. Deze dag hadden we vijf weken geleden al gepland en toevallig is er gisteren een zeer zeldzame Bruine lijster ontdekt. Maar de vorige avond om 18.30 uur kregen we de melding dat deze opgevlogen was met wat Koperwieken. De kans is dus al groot dat deze is vertrokken.

Bij Harlingen aangekomen nemen we natuurlijk toch de boot, hoewel er windkracht 7 staat. Vanaf de boot zien we vele Eiders, een Roodkeelduiker en een Jan-van-gent. Op het eiland aangekomen gaan we meteen naar de fietsenverhuurder voor een E-bike, want met windkracht 7 is het toch wel lastig tegen de wind in fietsen. Nadat wij onze fietsen in ontvangst nemen fietsen we meteen naar de locatie van twee Pestvogels, twee straten verderop in het dorp, die daar al een aantal dagen zitten. Deze schitterende vogels laten zich mooi zien. Angst voor mensen kennen deze beestjes niet. Na een poosje stappen we weer op onze fiets om onze weg te vervolgen richting de locatie van de al eerder gemelde Roodkeelpieper. Onderweg roept Dimitri

Pestvogel, foto Edwin Beijeman

plaatse alleen een groep van zo'n 40 vogelaars op die gespannen naar hetzelfde struikje kijken. De vogel blijkt helaas uit beeld en met een groepje besluiten we om boven op de duintop te gaan staan, waar we beter zicht hebben op het bosje waarin de vogel kort daarvoor verdwenen was. Na nog geen 10 minuten krijgt Dimitri de vogel kort in beeld, en zie ik in een schim net de lijster vanachter een struikje naar beneden schieten. Lange tijd is er niets te zien, totdat iemand boven op de duintop roept: 'Giertje!' De mensenmassa beweegt zich naar boven om ook een glimp op te kunnen vangen van de Gierzwaluw, want als je een Gierzwaluw eind oktober ziet kun je je beter gaan afvragen of het niet een veel zeldzamere Vale gierzwaluw is. De vogel kwam vlak langs vliegen (beter gezegd: waaien) en oogde erg donker dus het werd gedetermineerd als een 'prima gewone Gierzwaluw'.

We richten ons weer terug op het bosje van de Bruine lijster. Er vliegen regelmatig lijsters uit en bij elke vogel klinkt het 'ja!', maar al na een halve seconde wordt er gecorrigeerd: 'Kramsvogel'. Maar op een gegeven moment vliegt de Bruine lijster recht omhoog en laat zich door de wind oostwaarts meevoeren. Op circa 100 meter blijft hij even bovenin een struik zitten poseren. Daarna vliegt hij weer naar ons toe en duikt weer in

Bruine lijster, foto Jaap Denee

opeens: 'Bonte kraai!' Ik zie de kraai ook en hij heeft inderdaad een lichte buik. Maar als de vogel gaat zitten in een boom wordt het al snel duidelijk: een hybride vogel van Zwarte en Bonte kraai. Deze vliegen hier wel meer rond op het eiland. We gaan weer verder. Bij aankomst op de bewuste locatie blijkt de pieper diep in het helmgras te zitten en is erg moeilijk te zien. Af en toe vliegt het beestje op en laat ook zijn ijle roep horen. Leuk! Een Roodkeelpieper ter plaatse zie je niet vaak. Nu stappen we allemaal vol hoop op onze fietsen om onze weg te vervolgen naar de plek waar de Bruine lijster de vorige dag voor het laatst gemeld was. Als hij er nog maar zit...! Yes, 5 minuten voor aankomst krijgen we een bericht binnen dat de vogel weer is gezien op die locatie!! We bedenken ons geen moment en beginnen keihard te fietsen tegen de wind in. Dit levert ons ter

het bosje op z'n oude plek. Veel vogelaars hebben hem nog steeds niet gezien. Opeens krijg ik hem in beeld: ik kan hem net zien tussen de blaadjes door, foeragerend op een Duindoorn. Ik roep: 'Ik heb hem!' Meteen klinkt het van alle kanten: 'Uitleggen!'. Dit is natuurlijk erg moeilijk, helemaal omdat je hem vanaf één punt alleen tussen de blaadjes door kunt zien. Ik probeer het toch, maar al snel schiet de vogel weer naar beneden en is de vogel gevlogen. De vogel laat zich lange tijd niet zien, totdat de ook aanwezige Jaap Denee zich opoffert om tussen alle Duindoorns door, heel voorzichtig de vogel iets naar voren te sturen. De lijster durft lang te blijven zitten, maar komt uiteindelijk toch wat meer omhoog, waarna iedereen hem nu prachtig kan zien. Yes! Onze belangrijkste doelsoort van vandaag is binnen! Nu kunnen wij onze weg na ruim twee uur wachten weer vervolgen. We fietsen richting Bomenland, een bosgebiedje

aan de westkant van Vlieland. We gaan op zoek naar leuke najaarstrekkers, zoals Bladkoning of een nog zeldzamere Raddes boszanger, die er 7 jaar geleden ook zat. Helaas houden we het na een goede wandeling alleen op een Roodborst. Nu naar onze laatste locatie: de vogelkijkhut bij Dodemansbol. Hier is een Rosse franjepoot al een poosje te zien en deze laat zich ook aan ons prachtig zien. De vogel trekt zich niks aan van ons en andere vogelaars en laat zich zelfs benaderen tot op 3 meter! Nog nooit zo mooi kunnen bewonderen! Naast Rosse franjepoot vinden we verder op het wad ook nog een Zwarte rotgans, ook altijd leuk! Verder zien we hier veel Kanoeten, Bonte strandlopers, Zilverplevieren en Rosse grutto's. Helaas is het nu tijd om terug te fietsen naar de boot. Met de wind in de rug en langs de Waddenkust vliegen we op twee wielen (met een pieksnelheid van 50,8 km/u!) terug naar de boot.

We komen langs het Westerse Veld waar nog groepjes Rotganzen, een Roodborsttapuit en een Noordse kauw zitten. Verder zien we hier een Zilverplevier en een Goudplevier naast elkaar, waarbij je de verschillen

goed kunt zien. We komen weer aan bij de boot en leveren onze fietsen in. Het onstuimige weer is nog steeds niet afgenomen, maar toch besluiten we om buiten op het bovendeck te gaan zitten. Om half 7 zijn we weer terug in Harlingen en schuiven we aan bij een pizzeria, waar we ons te goed doen aan een overheerlijke grote Italiaanse Pizza. Wat een gave dag was dit zeg! Wel balen dat de dag na ons bezoek niet heel ver bij de Rosse franjepoot vandaan een Blauwstaart wordt ontdekt. Een prachtige soort die erg zeldzaam is en die we graag nog hadden willen zien. Maar natuurlijk kan ook niet alles meezitten.

Vijf dagen later krijgen we bericht over het giertje dat vloog bij de Bruine lijster. Op basis van analyse van verschillende foto's, en het raadplegen van een Britse expert, blijkt dat het toch om een Vale gierzwaluw gaat! Een erg goeie soort die we achteraf vanuit onze luie stoel kunnen bijschrijven. Gewoon twee nieuwe soorten tegelijk! Hoe bizar. De dag was al geslaagd, maar dit maakt het helemaal af!

Edwin Beijeman

Rosse franjepoot, foto Benno van den Hoek

Vogelexcursie Pier IJmuiden

door KNNV NoordWest Veluwe en Vogelwacht Noord Veluwe - Zaterdag 18 januari 2020

Hoewel de weersverwachtingen voor die zaterdag wat wisselvallig waren met kans op buien, hadden we met tien belangstellenden om acht uur in Harderwijk besloten om op weg te gaan naar IJmuiden. Met droog weer waren we om kwart over negen op de parkeerplaats bij de jachthaven.

Direct zagen we in die haven enkele Kuifaalscholwers, waarvan een poseerde op een dukdalf (foto). Bij deze is wel een nylon visdraadje te zien dat aan een poot of vleugel hangt. Niet best voor deze Kuifaalscholwer.

Daarna liepen we de zuidpier op met het gebruikelijke zicht op Paarse strandlopers, Steenlopers en Kanoeten. De harde wind van vorige dagen had de zeedeining flink aangezet waardoor verder op de pier veel zeewater oversloeg. Aan het eind kon daardoor alleen schuilend achter het bakken over zee naar vogels worden gekeken. Veel Drieteenmeeuwen, een enkele Jan-van-gent, Zeekoeten en een grote groep Roodkeelduikers waren met kijkers en telescopen te zien.

Tussen overslaande golven door liepen we terug over de pier. Daarna langs het strandgedeelte waar we in de duintjes verschillende Sneeuwgorzen zagen (zie foto).

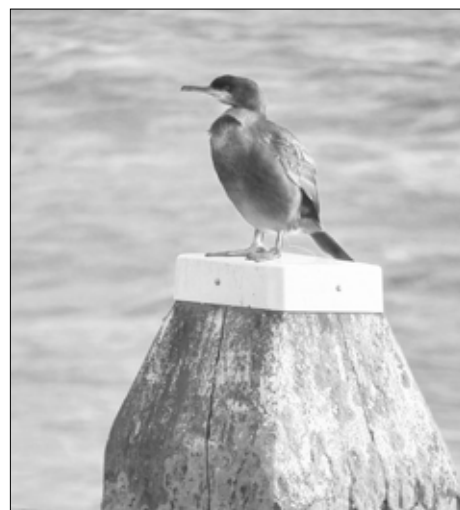
Vervolgens gingen we naar het Kennemermeer waar we vorig jaar Watersnippen en (waarschijnlijk) een Bokje hebben gezien. Nu alleen een groepje Wintertalingen dat kwam aanvliegen.

Daarna reden we naar de noordpier. Aan de horizon was de lucht al donker geworden van een naderende bui. Na een tijdje begon het te regenen en te hagelen met harde wind. Na geschild te hebben waagden we ons verder naar het einde van de noordpier. De harde wind zorgde voor overslaand water en veel zeevogels waren nu niet meer te zien. Even later brak een harde storm, regen en hagelbui los terwijl wij richting de auto's snelden, waar wij kletsnat aankwamen.

Zo eindigde deze vogelexcursie niet zo feestelijk met prachtig weer als vorig jaar januari.

Hartelijk dank aan Dimitri die voor ons een voorbeeld was hoe vol te houden in storm en regen.

Hans Fondse

Kuifaalscholwer, foto Dimitri Mulder

Steenloper, Kanoet en Sneeuwgorz op de Zuidpier van IJmuiden.
Foto's Edwin Beijeman

Winterrondje om het Lauwersmeer

*Z*aterdag 15 februari was het weer zover: een vogelexcursie. Deze keer naar het Lauwersmeergebied, wat zo langzamerhand een traditie aan het worden is. We zijn totaal met 14 personen en vertrekken om iets voor half acht o.l.v. Benno (en Wolbert) uit 't Harde. We gaan op zoek naar de taart met de bekende kersen. Plan is om vanuit diverse locaties in de kop van Groningen en Friesland op zoek te gaan naar allerlei soorten vogels. 'Kanshebbers' zijn diverse soorten ganzen en roofvogels die in onze omgeving wat minder vaak voorkomen.

Na een wat moeizame start in het Jaap Deensgat, met name veroorzaakt door het iets mindere weer (wind en motregen), is het snel raak. We stoppen op diverse plaatsen en nemen leuke soorten waar, zoals de Blauwe en Bruine kiekendief, Sperwer, Brilduiker, Nonnetje, Topper, Kramsvogel en Keep. Maar, dit was, achteraf, slechts het voorgerecht. We moesten nog beginnen aan de taart.

Roodhalsfuut, foto Edwin Beijeman

Aangekomen in de omgeving van Lauwersmeer vonden we al snel een Zeearend (wel een beetje ver weg), Grote en Kleine mantelmeeuw (als larofiel altijd leuk) en de eerste kers: een Roodhalsfuut in vol zomerkleed. Het exemplaar bleef in de haven van Lauwersoog parmantig enkele meters uit de kant rondzwemmen, zodat we hem goed konden bewonderen en fotograferen. In en rondom de haven 'vonden' we o.a. ook nog Paarse strandlopers, Tureluurs, Steenlopers, (geringde) Scholeksters en een verdwaalde Gewone zeehond.

Onderweg naar Paesens/Peazermelannen zochten we tussen de duizenden, misschien wel tienduizenden, Brandganzen naarstig naar een Roodhalsgans. Helaas hebben we die de hele dag niet kunnen vinden.

Aangekomen in Paesens vonden we twee Ransuilen in een boom, onder aan de dijk. Zodra we de dijk overkwa-

men, vlogen de kersen ons om de oren!!! Uit het eerste ruige kwelderrandje achter de dijk vlogen direct al meerdere Velduilen voor ons uit, en iets verderop weer een paar. We hebben ze geprobeerd te tellen en kwa-

men tot ca. acht/negen Velduilen. Ze zaten door het hele gebied. Al wandelend vlogen ze enkele meters van ons vandaan op uit het gras, zodat we ze goed konden waarnemen. Een prachtig gezicht met die mooie kleurtinten en lange vleugels. Het is duidelijk (nog steeds) een goed muizenjaar.

Andere waarnemingen in dat gebied zijn o.a. de Oeverpieper, Kleine zilverreiger, Slechtvalk, Rotgans en nog een kers: de Witbuikrotgans.

We moeten helaas door. De tijd dringt. We willen via het bekende Ezumakeeg door naar het zuiden. Aangekomen bij Ezumakeeg gaan we op zoek naar de volgende kers: een Ruigpootbuijzerd. Deze was de afgelopen week al meerdere keren waargenomen en zowaar, we reden er (figuurlijk...) zo tegenaan. Hij zat wel wat ver weg, maar was heel goed te herkennen aan de prachtige witte stuit, donkere polsvlekken en borstschild en elegante vlucht. Prachtig!

Velduil, foto Edwin Beijeman

We hebben net nog tijd om één stop te maken. De keuze gaat tussen Leeuwarden voor de daar aanwezige Schildraaf of Sneek voor de Meenatortel. Nadat twee jonge excursieleden enige steekpenningen hadden verstrekt aan Benno viel de keuze op Sneek. Ook daar hadden we geluk en reden zo tegen het beestje aan: de laatste kers was gevonden. Hij was mooi te zien halverwege een boom en nadat hij wat rondvloog, streek hij weer neer in de top van een andere boom.

Helaas, de tijd was om en zijn we teruggekeerd naar 't Harde. Het was wederom een geslaagde en gezellige dag met vele en leuke waarnemingen. Voor herhaling vatbaar. Dank aan Benno en Wolbert voor de leiding en determinatie van de moeilijkere soorten.

Totaal hebben we tussen de 70 en 80 soorten kunnen waarnemen, afhankelijk in welke auto je zat.... ;-)

Kees Kraaijeveld

Meenatortel in Sneek
foto Edwin Beijeman

Regionale excursie natuurorganisaties - vrijdag 12 juni, Ermelosche Heide

Gezamenlijke excursie van: IVN Nijkerk, KNNV-Noordwest Veluwe, Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe, Natuur-en Milieu Platform (NMP) Ermelo, St. Natuur- en milieubescherming Putten. In samenwerking met de Stichting Schapedrift.

Onze regio kent een uitgebreid netwerk van heidegebieden. Overdag kun je daar hele bijzondere flora en fauna tegenkomen, maar hoe vaak ben je in het donker op de hei geweest? Juist dan komt er een hele andere dierenwereld tot leven, die voor velen nog onbekend zal zijn. Tijdens deze avondexcursie op de Ermelosche Heide gaan we eerst wandelen langs zogenaamde Malebossen en daarna in groepjes op zoek naar Nachtzwaluwen en vleermuizen. Na afloop daarvan kunnen we kijken naar nachtvlinders.

Programma:

19.00 uur	Bezoekerscentrum Schaapskooi open. Gelegenheid voor een drankje
19.30 uur	Presentatie over Malebossen in het Bezoekerscentrum
20.00 uur	Wandeling langs Malebossen in twee groepen
21.40 - 22.00	Pauze. Gelegenheid voor een drankje
22.00 - 23.00	Wandeling in groepen op zoek naar Nachtzwaluwen en vleermuizen
23.00 -	Nachtvlinders kijken bij twee schermen (tot na middernacht).

De Nachtzwaluw en vleermuizen zijn 's nachts actief. Op de Veluwe is de Nachtzwaluw een broedvogel van heidevelden, zandverstuivingen en open bossen. De soort is aanwezig van eind april tot in september. Na zonsondergang kun je ze horen door hun verdragende en kenmerkende snorrende zang. Het geeft een mooie zwoele zomeravond een unieke sfeer!

Het geluid van verschillende soorten vleermuizen is te beluisteren via een Bat-detector. Het inventariseren van nachtvlinders is mogelijk door ze met een wit laken en een felle lichtbron te lokken. Tijdens deze avond/nacht zullen we dit demonstreren, om u op die manier kennis te laten maken met dit bijzondere nachtelijke vlinderleven.

Adres schaapskooi: **Postweg 50, Ermelo (met de auto alleen bereikbaar via de Drieërweg in Ermelo).**

Omdat we ons, met toestemming, na zonsondergang in het gebied begeven is het aantal deelnemers beperkt tot 40 personen. Het is daarom noodzakelijk om je vooraf aan te melden. Doe dit uiterlijk vóór 7 juni via het mailadres bennovdhoek@hotmail.com.

Als je niet kunt deelnemen aan de (langere) wandeling, kun je in het bezoekerscentrum blijven of later komen. Vermeld dat s.v.p. bij aanmelding.

Deze excursie is sterk weersafhankelijk. Mocht deze vanwege het weer geen doorgang kunnen vinden dan worden deelnemers hierover tijdig geïnformeerd. Zo mogelijk wordt uitgeweken naar de volgende dag.

Nestkastverslag Wezepse heide 2019

In het voorjaar van 2019 werden 43 nestkasten gecontroleerd, de meeste gemaakt van pvc. Een stuk of zes kasten zijn gemaakt van hout. Twee daarvan zijn speciaal gemaakt voor de Kuifmees, deze zijn beplakt met kurk. En vier kastjes zijn speciaal gemaakt voor de Gekraagde roodstaart, met een invliegopening over de hele breedte van de kast.

Bijna alle kasten van pvc zijn voorzien van een invliegpijp, ook van pvc om predatie door de Boommarter te voorkomen. Ondanks deze bescherming is er toch nog predatie, dit komt waarschijnlijk door de Hermelijn.

Het weer tijdens het broedseizoen: geen zomerse dagen en weinig warme dagen.

Mei 2019 was de eerste te koude maand na dertien warme maanden op rij. De gemiddelde temperatuur kwam uit op 11,7 graden tegen 13,1 normaal. Daarmee was het ook de koudste meimaand sinds 2013. Veel dagen verliepen fris en zomerse warmte bleef uit. Landelijk gemiddeld viel 37 mm regen tegen 61 normaal. De zon scheen met 224 uur iets meer dan de gebruikelijke 213 uur.

Bijzonderheden

Op 4 mei ging ik samen met mijn kleindochter op weg van Kampen naar de Wezepse hei voor de nestkastcontrole. Onderweg op de N50 kregen we al een hagelbui op ons dak, maar eenmaal in het bos kregen we nog een keer een forse hagelbui over ons heen. De temperatuur liep daarbij terug naar 2 graden Celsius, we vroegen ons af of de jonge vogels in de nestkasten dit wel overleven zouden.

Een andere bijzonderheid was het broedgeval van een Pimpelmees. Op 2 mei zat een vrouwtje Pimpelmees op het nest te broeden. Verrassend was de volgende controle op 18 mei, er lagen maar liefst 17 eitjes van de Pimpelmees in de nestkast. Bij de volgende controle op 1 juni lagen de eieren nog allemaal in het nest maar waren koud en verlaten. Zeer waarschijnlijk zijn er door een ander vrouwtje eieren bijgelegd. Misschien is dit vrouwtje door een ruzie om haar eigen nestkast weggejaagd, en heeft ze haar eieren maar in deze nestkast gelegd.

Het hoogste aantal eieren wat ik in een Pimpelmeesnestkast heb aangetroffen is 14. En deze zijn ook uitgebroed en de jongen zijn allemaal goed uitgevlogen.

Bespreking per soort:

KOOLMEES

Zeven nestkasten werden bezet door de Koolmees. Ook waren er drie 2^e broedsels. In totaal vlogen 69 jongen uit, in 2018 waren dat er meer, te weten 85!

Hagel in de haren, foto Roel Kreeft

PIMPELMEES

Dertien nestkasten waren door de Pimpelmezen bezet, en uit deze kasten waar alles goed ging vlogen 89 jongen uit. Er waren dit jaar geen 2^e broedsels bij de Pimpelmees.

ZWARTE MEES

In dit broedseizoen van 2019 geen Zwarte mezen in de nestkasten. In 2018 was 1 kast bezet en 7 jongen vlogen uit.

GLANSKOP

Ook dit jaar geen broedgeval.

BONTE Vliegenvanger

In 2019 heeft een stel Bonte vliegenvangers in een nestkast zonder Boomarterbescherming toch met succes 6 jongen grootgebracht.

GEKRAAGDE ROODSTAART

In een speciale kast voor de Gekraagde roodstaart was een broedgeval van deze soort te noteren. In totaal mochten 7 jongen gezond en wel uitvliegen.

Uitgevlogen aantal jonge vogels de laatste 7 jaar:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Koolmees	28	31	35	9	36	85	69
Pimpelmees	59	57	85	63	79	93	89
Zwarte mees	0	10	0	0	0	7	0
Glanskop	7	0	0	0	6	0	0
Bonte vliegenvanger	0	0	6	0	0	0	6
Gekraagde roodstaart	0	0	2	5	0	0	7
Boomkruiper	0	0	0	0	0	6	0
	<u>94</u>	<u>98</u>	<u>128</u>	<u>77</u>	<u>121</u>	<u>191</u>	<u>171</u>

Ik wil Waterbedrijf VITENS bedanken voor de vergunning om nestkasten op te hangen en te controleren. Het nestkastenwerk is nog steeds nodig en nuttig.

Roel Kreeft

roelmieke@gmail.com

Gekraagde roodstaart, foto Alex Hagenbeek

De papegaaien en parkieten van de Veluwe

Zaterdag 11 januari jl. was de enige mooie dag van die week en mijn 80-jarige vader wilde wel met mij mee de Veluwe op. Dus samen vanaf Oldebroek over de Knobbel naar Tongeren gereden en de auto geparkeerd op de parkeerplaats daar.

We liepen vanaf de parkeerplaats over het fietspad richting Gortel en volgden de rode wandelroute, maar weken daar al snel vanaf en kwamen via een deel van Welna op het fietspad van Gortel naar Nunspeet. Daar aangekomen hoorde ik twee Raven roepen vanaf de bosrand achter de heide, maar ze zaten te ver voor mijn vader's oren en ze lieten zich ook niet zien. Gelukkig vonden we al snel een ander exemplaar dat rustig opvloog uit de heide en al roepend omhoog kringde en toen pal over ons heenvloog, mede dankzij een uitzonderlijke raaf-geluid-imitatie door de schrijver van dit stuk, waarbij ik mijn vader wees op het typische silhouet met de wigvormige staart. Die Raven zijn de papegaaien van de Veluwe; ze hebben ruimte nodig, ze zijn groot, ze zijn sociaal en luidruchtig. En wanneer Raven in een rechte lijn, dus snel, overtrekken doet me dat ook denken aan hoe papegaaien dat doen. Wat ben ik blij dat deze karaktersoort succesvol is teruggebracht in de Nederlandse natuur en wat geeft deze vogel, ondanks z'n glimmende zwarte pak, veel kleur aan menig bezoek aan de Veluwe.

Op de terugweg over het fietspad terug naar Tongeren hoorde ik een groep kruisbekken aan komen vliegen. Ook een soort met een prachtig geluid. Een groep van zo'n 20 kruisbekken landde in een lariks langs het fietspad en ging zich te buiten aan de 'kegels' van deze, voor vogels, belangrijke boomsoort, zeker ook in de winter. We konden de roodgekleurde mannetjes goed onderscheiden van de olijfkleurige vrouwtjes en de beesten lieten zich lang bekijken en stoorden zich ook niet aan een groep pubers die samen met twee volwassenen op zoek waren naar het Verscholen Dorp, maar die kruisbekken toch ook wel even wilden zien. Die kruisbekken kun je met enige verbeelding zien als de parkieten van de Veluwe, zeker ook door het geluid, maar bij deze soort toch ook zeker door de kleurenpracht.

De gehoopte klapper, de Klapekster, liet zich jammer genoeg niet zien, maar met de waarnemingen van o.a. de Veluwse papegaai en een 20-tal Veluwse parkieten togen we tevreden huiswaarts. En voor mijn vader, op zijn 80ste, zijn eerste Raaf en eerste kruisbekken, al denk ik niet dat het hem om het lijstje zal gaan, maar meer om de ervaring.

Geert Jan Prins

Gewone kruisbek, foto Alex Hagenbeek

Vogels in het Speulder- en Sprielderbos

Al een aantal jaren fotograferen wij beiden voor Staatsbosbeheer op de Noord Veluwe. Een van de plekken waar we dit doen is het Speulder- en Sprielderbos.

Vanaf begin 2019 zijn we in een wat kleiner gebied gaan bijhouden welke vogels en zoogdieren hier voorkomen. We nemen waar en fotograferen vanuit een fotohut bij een waterplas. We zijn hier vrijwel elk weekend te vinden en dan krijg je toch een mooi beeld van het aantal soorten dieren in een relatief klein gebied. Zo weten we ook welke soorten hier hun jongen hebben gekregen.

In 2019 hebben we 36 vogelsoorten waargenomen. En hiervan hebben we ook een groot aantal kunnen fotograferen. Het gaat hier om gangbare soorten als Koolmees, Merel en Pimpelmees. Maar ook de wat meer bijzondere soorten als Zwarte en Groene specht en Havik.

In de zomer tijdens de warme dagen hadden we soms wel 20 kruisbekken tegelijk bij het water.

Vrijwel alle soorten hebben jongen gekregen. Bijvoorbeeld de Haviken. Die hadden twee jongen die ook uitgevlogen zijn (af en toe zijn ze er nog). Maar ook zagen we jongen van de Appelvink, Grauwe vliegenvanger en Bonte vliegenvanger. Bijzonder was dat hier voor het eerst de Boompieper als broedvogel is waargenomen.

Om ook een goed beeld te krijgen van de momenten dat we niet in het bos zijn hebben we, in overleg met Staatsbosbeheer, een observatiecamera geplaatst vlakbij de waterplas. Die camera maakt ook nachtopnamen. We hebben de resultaten van deze camera in 2019 niet wekelijks bijgehouden. Maar wel hadden we af en toe wat verrassingen als een Blauwe reiger, Wilde eenden en ook een Zwarte ooievaar.

Naast de vogels zien we hier ook zoogdieren als edelhert, wild zwijn maar ook das en boommarter.

Vanaf 2020 gaan we ook bijhouden wat er wekelijks op de beelden van de observatiecamera staat. En zullen we aan het eind van

het jaar weer een totaaloverzicht maken.

Alex & Annette Hagenbeek

Het dreigt mis te gaan met onze vertrouwde Wilde eend. Nee, bang voor volledig uitsterven hoeven we niet te zijn, maar met een achteruitgang in aantal broedparen van zo'n 30% sinds de jaren negentig wordt die vertrouwde Wilde eend opeens veel minder algemeen. Dus komt Vogelbescherming samen met Sovon Vogelonderzoek Nederland in actie en is 2020 het

Jaar van de Wilde Eend.

Opgroeien van eendenkuikens vraagt veiligheid en vreten en het is niet duidelijk waaraan het schort. Het aantal belagers – snoek, blauwe reiger, buizerd, ooievaar – lijkt te zijn gestegen, “maar we weten ook dat er in de insectenwereld heel wat aan de hand is. Waterverontreiniging en gifstoffen zoals neonicotinoïden hebben de hoeveelheid insecten enorm doen dalen. Een belangrijk gegeven; eendenkuikens groeien immers groot op waterinsecten.” Meer onderzoek is nodig; dat gaat gebeuren in het Jaar van de Wilde Eend. Want die Wilde eend, die doorgewone Wilde eend, moet vooral doorgewoon blijven!

Jaaroverzicht zeldzame vogelsoorten 2019

Hier voor je ligt het jaaroverzicht van de zeldzame vogelsoorten die in het afgelopen jaar bij ons in de regio zijn waargenomen. Er zijn op de website vbwnoordveluwe.waarneming.nl 253 verschillende vogelsoorten ingevoerd in 2019. Hiervan waren er 73 (zeer) zeldzaam. Van deze soorten waren er vier nieuw voor onze regio: Ringsnaveleend, Roze pelikaan, Grauwe fitis en Monniksgier. Ook waren er enkele soorten die voor het eerst weer sinds tien(tallen) jaren te zien waren, namelijk Kleine burgemeester, Bonte kraai en Kuifleeuwerik.

Naast de nieuwe soorten kunnen we ook wel spreken van een nieuw gebied. Hoewel het Reevediep officieel al wat langer bestaat, is 2019 wel het jaar dat het echt ontdekt werd door vogels én dus ook vogelaars. En waar veel vogels en vogelaars zijn wordt ook eerder wat zeldzaams gevonden. Dit gebied zal dan ook vaak benoemd worden in dit verslag.

Zoals ieder jaar begin ik bij de ganzen en andere zwemvliezen. Van deze groep zijn altijd veel leuke soorten te zien. Van de **Roodhalsgans** werden er 4 verschillende exemplaren gezien, waarvan het geval van het Reevediep het meest opvallend was. Deze was er in augustus/september en trok veel bekijks. De bekende **Sneeuwgans** heeft z'n vaste clubje bij Terwolde ook weer teruggevonden. Een tweetal **Dwergganzen** werd gevonden in een grote groep Kolganzen in de Wapenveldsche broek.

Witoogeenden deden het erg goed bij ons. Een mannetje zat het hele voorjaar in het Reevediep. In het najaar zijn er tot 5 exemplaren gevonden bij Harderbroek. Ook elders bij de Randmeren zijn enkele exemplaren gevonden in groepen duikeenden.

Dat het loont om duikeenden te scannen in het najaar werd ook dit jaar bewezen. Eén jonge vogelaar vond in minder dan 24 uur allereerst een **Kleine topper** bij Harderbroek en vervolgens een **Ringsnaveleend** in de grote groep duikeenden bij de Bremerbergdijk. In deze zelfde groep duikeenden werd een paar dagen later een andere Kleine topper gevonden (de eerste, van Harderbroek, zat daar ten tijde van de tweede nog steeds). De Ringsnavel, die voor het eerst is vastgesteld bij ons, was gedurende twee weken geregeld te zien, na soms langdurig zoekwerk.

In deze zelfde periode werd er bij het Wolderwijd een groepje van maar liefst 12 **Zwarte zee-eenden** gevonden; een erg zeldzame soort in het binnenland, zeker in deze aantallen. Bij dit groepje zee-eenden zaten ook nog 2 **Grote zee-eenden**.

Dit najaar werden er twee verschillende **Kokardezaagbekken** gevonden; een vrouwtje was twee dagen te vinden in een kleine groep Kuif- en Tafeleenden vlakbij de brug van Elburg. Toeval wil dat er 4 dagen later bij Harderbroek een mannetje werd gevonden, deze zat een dag later in het kleine plasje tegenover Harderbroek en liet zich daar een weeklang bekijken. Helaas is er van het vrouwtje nooit vastgesteld dat ze onge-ringd was en bij het mannetje is zeer waarschijnlijk wel een kwekersring op de foto gezet, dus het oordeel

Roodhalsgans, foto Edwin Beijeman

van het CDNA zal niet positief zijn voor deze eendjes.

Op verschillende plekken in de Randmeren zijn **Middelste zaagbekken** gezien, met name het Vossemeer en het Nijkerkernauw waren goede plekken voor deze kenmerkende kustsoort.

In het Reevediep deden de ralletjes het goed dit jaar. In juni was er gedurende twee weken een **Kleinst waterhoen** te horen. In dit gebied waren ook **Kwartelkoning** en **Porseleinhoen** aanwezig. Kwartelkoning werd ook gehoord bij de Hoenwaard en Porseleinhoen werd o.a. ook gehoord aan de Harderwijkse kustlijn van het Wolderwijd.

Kraanvogels vlogen in kleine aantallen over in het voor- en najaar. De hoogste aantallen (paar groepen van enkele tientallen), kwamen over tijdens de eerste vroege voorjaarspiek eind februari.

Steltkluut, foto Chris Spijkerboer

Steltkluut, een soort die al een aantal jaar in de lift zit, deed het met 1 á 2 broedgevallen in het Reevediep erg goed dit jaar. Op andere plekken; Oldenaller, Harderbroek en de Bolwerksplas zijn ze ook enkele dagen gezien. Op 2 juni werd er een **Strandplevier** gefotografeerd bij het Reevediep. Enkele **Rosse grutto's** werden in het voorjaar gezien bij de Welsumerwaard en in de Delta Schuitenbeek.

Een tweetal **Steenlopers** werden in het voorjaar gevonden bij de strekdam van Polsmaten en in het najaar bij de Bolwerksplas en Delta Schuitenbeek. **Kanoeten**, **Krombek-**, **Kleine -**, en **Drieteenstrandlopers** werden in erg kleine aantallen gevonden bij verschillende plasdras-gebieden. Begin januari werd er bij de recreatieplas Zeumeren wederom een **Grote burgemeester** gevonden. Deze arcti-

sche meeuw gebruikte de vuilnisbelt van Barneveld als voornaamste foerageerplek en kwam geregeld aan 'onze' kant van de snelweg. Na 6 dagen werd de meeuw dood gevonden bij de plas. Twee dagen na de vondst van de Grote burgemeester werd er 1 gemeld bij een vuilstort in Apeldoorn. Een dag later bleek het toch te gaan om het kleine neefje! Deze **Kleine burgemeester** (pas de eerste sinds 1995 dat deze soort in onze contreien werd gevonden) was ruim een maand te vinden op deze vuilstort.

Dwergsterns werden in het voorjaar en de zomer gezien bij de Bolwerksplas en het Reevediep, het ging in alle gevallen om een enkel exemplaar die ook snel weer vertrokken waren. Gedurende een anderhalve maand waren er 1 tot 2 **Witwangsterns** aanwezig in het Reevediep. Een juveniele **Witvleugelstern** is tij-

Zwarte ibis, foto Kees Kraaijeveld

dens de najaarstrek gezien bij Delta schuitenbeek. **Zwarte ooievaars** zijn zowel tijdens de voor- als de najaarstrek een aantal keer overvliegend gezien. Een **Zwarte ibis** verbleef begin maart in de Polder Arkemheen en later in het voorjaar was er eentje regelmatig te zien in het Reevediep. In augustus is eenmaal een **Woudaapje** gezien vanuit de hut bij het Rietveld Elburg. Een reiger van een heel ander kaliber; qua zeldzaamheid, niet qua formaat, liet zich wat beter bekijken. Op 5 juni werd er een prachtige **Ralreiger** gevonden in het Reevediep. Dit reigertje heeft daar enkele dagen gezeten, inclusief een half dagje in een kolk bij Kamperveen. Twee dagen na z'n vertrek uit het Reevediep is er een Ralreiger overvliegend gezien bij het Keteldiep. Dit zal zeer waarschijnlijk dezelfde zijn geweest. Een **Roze pelikaan** werd op 17 november kortstondig bij Vorchten gezien. Deze vogel reisde die periode al een tijdje boven Nederland en was de dag ervoor in de buurt van Deventer gezien. Na z'n korte aanwezigheid bij ons is hij teruggevonden bij het Reestdal waar hij zich goed vermaakt tussen ongeveer 100 Ooievaars. Deze pelikaan vertoont geen sporen van gevangenschap en is voordat hij in Nederland aankwam in Duitsland waargenomen.

Op 25 mei werd er bij ons een **Monniksgier** op doorreis gezien, boven Apeldoorn. Deze vliegende reus had de ochtend en de nacht ervoor doorgebracht bij Hellendoorn en was daar al door vele vogelaars gezien. Rond 11.30 uur verkoos hij het luchtruim om westwaarts te vliegen waarbij hij achterna werd gezeten door meerdere Buizerds en Raven. Hij zakte uiteindelijk toch naar het zuiden en pakte zodoende maar een puntje van onze regio mee.

In juli werd er bij de Asselsche heide een **Slangenarend** aangetroffen. Enkele **Steppekiekendieven** werden er in het voorjaar aangetroffen. Het merendeel overvliegend, maar 1 exemplaar (een 3^e kj man) was een paar dagen aanwezig in de omgeving van Vorchten.

In de wintermaanden zijn op verschillende plekken overvliegende of jagende **Ruigpootbuizerds** gezien, maar dit waren geen long-stayers.

Velduilen hadden een goed jaar, op verschillende plekken waren er meerdere exemplaren een kortere of langere tijd aanwezig. Met als opvallendste plek wel het gebied bij Vorchten, waar er tot 4 bij elkaar gezien zijn.

In januari werd enkele weken een **Hop** gezien in een weilje nabij Wezep, tussen wat pony's, waar hij heel onregelmatig werd gezien. In mei was er een groepje van 4 **Bijeneters** heel kort aanwezig op de Wezepsche heide.

Vanaf eind april liep er onverwachts een **Bonte kraai** in een woonwijk in Apeldoorn, deze heeft zich hier anderhalve week goed vermaakt en trok redelijk veel bekijks.

Een andere vogelsoort die in het verleden algemeen was, maar tegenwoordig een extreme zeldzaamheid is is de **Kuifleeuwerik**. Op 4 november ging er een schok door vogelend Nederland, vooral door de jeugdige vogelaars die nooit meer rekening hadden gehouden met deze soort. Er kwam een foto op het internet van een Kuifleeuwerik rustig ter plaatse, wederom in Apeldoorn. De volgende dag werd deze vogel snel terug gevonden en iedere dag werd de vogel veel bezocht. De vogel trok veel bekijks van vogelaars, buurtbewoners en reizigers. De vogel heeft namelijk een mooi grasveldje gevonden tegenover het treinstation, waar hij op het moment van schrijven nog steeds zit!

Eén van de vogelsoorten die de laatste jaren is toegenomen is de **Cetti's zanger**. Een paar jaar terug nog een echte zeldzaamheid, maar is inmiddels ook bij ons een gevestigde soort. Vooral de wat meer beboste plassen aan de Flevozijde van de Randmeren doen het goed, maar ook het Rietveld Elburg en het gebiedje bij de Weibeek nabij Harderwijk zijn gevonden door de Cetti's.

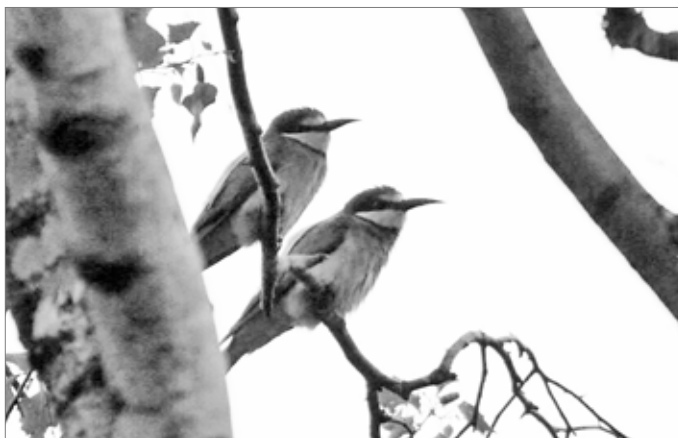
In de maand oktober werden circa 15 **Bladkoningen** aangetroffen op veel willekeurige locaties in de regio, maar ook gericht zoeken langs de randmeerkust werkte goed. Ook werden er in de laatste maanden van het jaar enkele **Siberische tjiftjaffen** gevonden.

Op 17 juni werd er in de bossen van Hoog Soeren een zingende **Grauwe fitis** gevonden. Zowel in het Reevediep als bij Polder Arkemheen (bij het vijfde bezoek voor de desbetreffende ontdekker) werd een **Waterrietzanger** gevonden. Een zingende **Kortsnavelboomkruiper** was aanwezig in de Hoog Soerensche bossen, naast het fietspad. In de vierde week van augustus zijn er verschillende **Duinpiepers** ontdekt terwijl ze bezig waren met hun reis naar het zuiden. Een groep van 13 **Fraters** was in januari en februari aanwezig bij de Bolwerksplas.

Dit jaar was er geen invasie, maar ondanks dat werden er toch 2 **Grote kruisbekken** waargenomen op de eerste dag van het jaar bij Landgoed Tongeren.

Steppekiekendief, foto Benno van den Hoek

Bijeneters, foto Arnold Berghorst

Kuifleeuwerik, foto Edwin Beijeman

Foto Roel Parmekoek

Huiszwaluwen in de binnenstad van Harderwijk 2019

De zomerse aanwezigheid van Huiszwaluwen wordt goeddeels bepaald door drie aspecten: de beschikbaarheid van nestmateriaal, geschikte bebouwing en voldoende voedsel in de vorm van vliegende insecten. Niet onvermoed waren deze genoemde broedvoorwaarden een halve eeuw geleden aanmerkelijk gunstiger dan in recente jaren. Zeker wat betreft geschikte metselspecie voor de bouw van het nest en de aanwezigheid van insecten. Inmiddels kent elke vogelaar wel de resultaten van onderzoek naar afname van diverse insectensoorten door de Radboud Universiteit in 2017 en daaraan voorafgaand gelijksoortig Duits onderzoek (Hallmann et al., 2017). Het toonde de schokkende conclusie dat ongeveer driekwart van de biomassa van insecten in de periode 1989 – 2016 is ‘verdwenen’. Ook vlindersoorten zijn in 25 jaar tijd met 35 % afgenomen, in beschermde natuurgebieden zelfs met 65% (info Vlinderstichting). De oorzaak van afname zal ons als natuurmensen ook niet verbazen; intensivering van het agrarisch landgebruik, gebruik van meer stikstof en fosfaat en gebruik van meer gewasbeschermingsmiddelen. Ook versnippering van natuurlijke leefgebieden dragen mogelijk bij aan de afname.

Ten tijde van de tellingen voor de eerste broedvogelatlas midden jaren '70 waren Huiszwaluwen heel wat talrijker dan vandaag de dag. Een kwart tot een half miljoen broedparen wordt in die tijd aannemelijk geacht, zo is te lezen in de meest recente Broedvogelatlas. Een ruime marge vind ik eigenlijk.

Alvorens die laatste Broedvogelatlas – een stoeptegelpapier van bijna 4 kilo – eind 2018 op de Sovon-dag kon worden gepubliceerd, waren er drie teljaren van 2013 tot 2015 aan voorafgegaan. Gedurende die telperiode zijn rond de 1700 kolonies bezocht. Rekening houdend met niet getelde vestigingen werd er een schatting gemaakt van een landelijke broedpopulatie tussen de 70.000 en 100.000 paren. Enkele broedlocaties met fraaie clusters waren in de teljaren Stavoren (280 nesten), een vakantiepark in Oostmahorn (237), Rutten (228), Muiden (205), Oudemirdum (192) en Anna Jacobapolder (171). Hadden de teljaren een kleine 20 jaar geleden plaatsgevonden, dan had Harderwijk ruimschoots aan kop gestaan met bijna 350 nesten in het historische centrum van de stad. Maar dit betreft een nostalgische terugblik waar ik al te vaak in deze jaar-rapportages aan heb toegegeven.

Hoe anders zijn nu de broedresultaten al over een reeks van jaren. Ook op mijn telronde op de vroege morgen van 7 juli leverde een pover totaal op van 33 nesten in de Harderwijkse binnenstad. Onder de daklijst van de appartementen aan het binnenplein van de Geldersche Munt werden 3 nesten ingevlogen. In het drukke uitgaansgebied was 1 bewoond nest op de hoek Vijhestraat-Boulevard. Een flinke hoeveelheid zwaluwenpoep op de straat onder het nest markeerde het broedsel. Maar ja, het plaveisel in de buurt plakt daar toch al van bier en shoarma.

De oude straatjes rond de Vischmarkt waren enkele decennia geleden geliefde plekken voor de Huiszwaluwen, maar heden ten dage is er slechts 1 paar dat hier wenst te broeden, hoek Kleine Oosterwijk – Vischmarkt. De enige plek die je doet terugdenken aan grote samengeklonterde kolonies in ooit bezochte vakantiebestemmingen in Portugal, Bulgarije en op Rügen is de kolonie aan de Blauwverversteeg. Dit jaar met 28 bewoonde nesten. Van voorgaande broedseizoenen zitten er nog wel enkele nesten meer, maar mees-

tal verraden veertjes en uithangende grassprietten dan de bewoning door Huismussen.

Terugkomend op de eerste zin in dit artikel; de kennelijke criteria voor Huiszwaluwen om in Harderwijk al dan niet te broeden. De bebouwing van de oude binnenstad is sinds de jaren '70 niet wezenlijk veranderd: voldoende historische panden met ruime, lichtgekleurde dakoverstekken. Metselspecie voor nestbouw: feit is dat heden ten dage dicht in de buurt van de aanwezige broedplekken er nauwelijks nog slib of modder te vinden is op de grasvelden van de Wellen en de ijsbaan. Een aangebrachte verharde rijstrook voor auto's en vroege droogte in april maakt dat de kans op bruikbaar bouw materiaal voor de nesten praktisch nihil is. Op een kleine kilometer verwijderd van de huidige broedplekken wordt er in de uitbreidingswijk Waterfront volop gebouwd en gepolderd, maar blijkbaar is die afstand te groot voor de eigenzinnige zwaluwtjes.

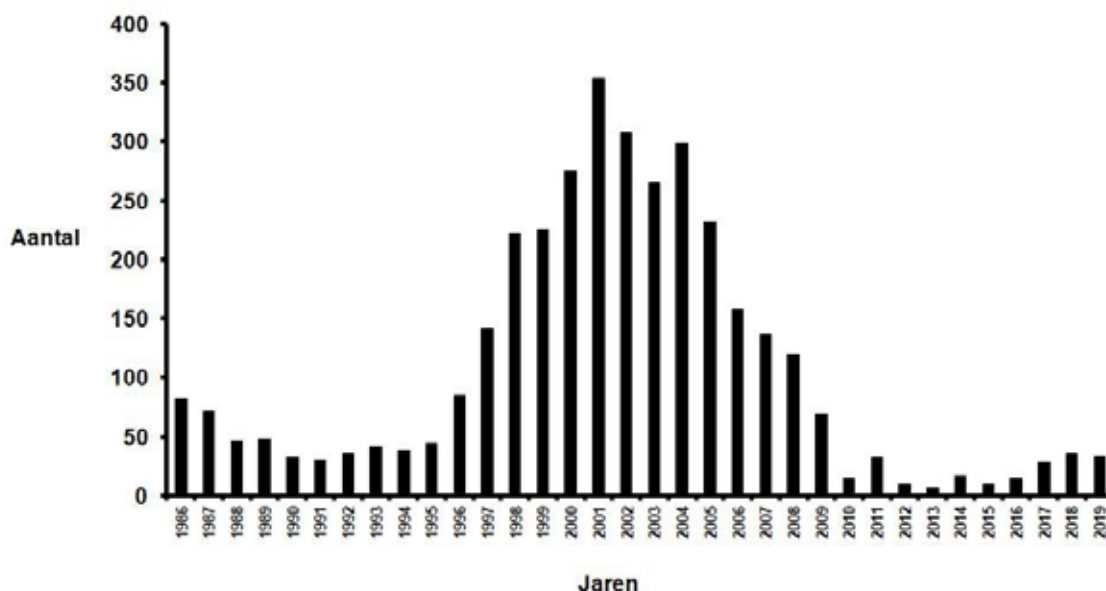
Voedsel. Ook in ons werkgebied lijkt de biomassa aan vliegende insecten te zijn afgenomen en dan doel ik op de wolken dansmuggen die elk voorjaar de rietkragen van het Wolderwijd bevolken en een fietstocht langs het Zeepad tot een beproeving maken. Een ter plaatse wonend lid van onze vereniging merkt ook een minder massale aanwezigheid van muggen en ook een autorijte over de dijk van Lelystad naar Enkhuizen leidt na thuiskomst niet meer tot een intensieve schoonmaakactie met de schuurspons. Maar deze indruk is anekdotisch van aard en of het van invloed is op de broedafwegingen van de Huiszwaluw kan ik niet zeggen.

Aan de Horster Engweg, nabij appartementencomplex Kasteel Horloo, is een aantal jaren geleden midden in het boerenland een pompeuze villa gebouwd. Om onverklaarbare reden oefenen nieuw gebouwde vrijstaande huizen aantrekkingskracht uit op Huiszwaluwen. Zo kan er in het eerste voorjaar na oplevering in de nok van de voorgevel op je fraaie witte stucwerk zomaar een zwaluwennest zitten waarvan de vrolijke bewoners jouw HRplusplus ramen van artistiek streepwerk voorzien.

Bij een rondje door het weiland rond de villa op 12 juli telde ik – weliswaar met de kijker en op enige afstand - aan de noordzijde 16 ingevlogen nesten onder de hoge daklijst en aan de zuidzijde 15 nesten.

Roel Pannekoek

Aantal broedparen Huiszwaluw Binnenstad Harderwijk 1986 - 2019

Huiszwaluwennieuws in de digitale Sovon-nieuwsbrief Kolonietellingen dd. 17 maart 2020

Huiszwaluw, weer een aardig jaar

Was de toename van 5 procent in 2018, in het Jaar van de Huiszwaluw, al fijn, in 2019 werd een bijna spectaculaire landelijke toename vastgesteld van 10,5 procent. Voor de berekening van dit resultaat konden we gebruik maken van 1.449 kolonies die geteld werden in 2018 en 2019. In 794 kolonies werd een toename vastgesteld van in totaal 7175 nesten. In 129 kolonies bleef de stand gelijk ten opzichte van 2018 en in 526 kolonies werden in totaal 3172 nesten minder geteld.

Oeverzwaluwkolonies in de regio 2019

Ook in 2019 heb ik me weer beziggehouden met het monitoren van Oeverzwaluw-locaties in onze regio. In tegenstelling tot enkele jaren geleden toen er nog wel eens conflicten dreigden tussen bouwers of zandverzetters en de nestelende zwaluwen op een voor de eerstgenoemde partijen benodigde plek, is de broedperiode in 2019 zonder problemen verlopen. Er waren vorig jaar enkele locaties welke forse aantallen broedparen herbergden. Andere kleine zanddepots die één of soms een paar jaar als broedplek functioneerden, waren in het voorjaar van 2019 verdwenen. Niet vreemd, want dikwijls betreft het b.v. zandhopen bij de bouw van een schuur of een tijdelijk depot dat na voltooiing van de bouwklus weggegraven wordt.

De kunstwand op de hoek Bovenweg/Oosteinderweg functioneert alweer drie jaar als broedplek voor Oeverzwaluwen. De betonnen wanden omzomen een klein retentiegebied in die hoek van het bedrijventerrein De Kolk. De door afgraving ontstane laagte kan bij overvloedige neerslag de naastgelegen bedrijfsgebouwen ontzien van wateroverlast. Daarnaast dient het gebied als compensatie jaaggebied voor in de omgeving broedende Steen- en Kerkuilen en de bloemrijke vegetatie is een bron van voedsel voor vlinders en andere vliegende en springende insecten. Bij aanleg ging indachtig de wateropvangfunctie m.b.t. de flora het idee naar moerasplanten als kattenstaart, pinksterbloem en moerasspirea. Door de recente droge zomers is het karakter echter meer verschoven naar planten van schraal ruderaal land met soorten als cichorei, gele rolklaver en veel duizendblad. De verstoorde wal op de eerste meters voor de kunstwand is een goede kiembodem voor allerlei zuringsoorten en melde. Dit hoog opschietende onkruid bleek ook op diverse plekken voor de wand het vrije vliegverkeer van de in- en uitvliegende zwaluwen te belemmeren. Op een bloedhete dag in juli heb ik met de heggenschaar de vliegroute weer vrij weten te maken. Je doet wat voor die back-packers uit Afrika. Van de paar honderd beschikbare broedpijpen waren er eind juni **101** zichtbaar bebroed.

Al eerder heb ik in een Anser de nieuwe kunstwand in het Crescent-park in de Harderwijkse uitbreidingswijk Harderweide genoemd. Eind maart 2019 is deze betonnen wand met grote voortvarendheid door aannemer Hoornstra-Ophof geplaatst. Aan de voorzijde staan de elementen met de voeten in het water opdat predatoren als vos en baldadige jeugd niet de kans krijgen de broedsels te verstoren. Dat de behoefte aan beschikbare broedplekken groot is en dat Oeverzwaluwen een egale betonnen wand met daarin met zand opgestopte gaten zonder meer herkennen, bleek ook nu weer toen al enkele weken na plaatsing van de 108 beschikbare gaten er **106** bezet bleken. Toen enige tijd later de jongen op uitvliegen stonden en hongerig in de vliegopening zaten, was het een lust voor het oog om vanaf de overkant van de plas de vele oudervogels in een luid kwetterende zwerm voor de wand te zien warrelen.

De gemeente had bedacht dat december 2019 een goed moment zou zijn het groots opgezette Crescent-park officieel te openen, ofschoon het al de hele hete zomer veel door de jonge en oudere bewoners van de naastliggende wijk bezocht was. Een zichtbaar onderdeel van de openingsdag zou het opnieuw opstoppen van de gebruikte vlieggaten zijn door enkele klassen van twee scholen uit de wijk. Onze VBW was daarbij om assistentie gevraagd. Zoals zo vaak het afgelopen winterseizoen was het ook op die openingsdag een koude en natte boel. Evengoed stortten de jongelui zich met overgave op de klus onder het toezien van enkele van onze leden. Wie weet wordt het een terugkerend evenement na komende broedseizoenen.

In dezelfde wijk was naast de directieket van genoemde aannemer min of meer toevallig een pol zwarte grond blijven staan. Aan één zijde was met een graafmachine een deel van de bult afgegraven waardoor er

een voor Oeverzwaluwen fraai vertikaal wandje was ontstaan. Kort en goed; **56** paar zag kans om dicht op elkaar een broedpijp te graven. Tijdens de broedperiode was het a.g.v. de aard van het substraat nodig de welig tierende melde voor en op de wand weg te knippen. Ga er in voorkomende gevallen niet aan het onkruid trekken, want je ruïneert daarmee de broedpijpen.

De klapper van het jaar was te vinden in een andere uitbreidingswijk van het ambitieus bouwende Harderwijk, het Waterfront. Dit betreft het voormalige bedrijvengebied tussen Vissershaven en de N302 naar de polder t.h.v. het aquaduct. In de uiterste noordhoek van de nieuwe wijk lag parallel aan een kanaaltje bij jachthaven De Knar een zanddepot in de vorm van een dijk. Een ideale plek dus voor een grote kolonie Oeverzwaluwen. Bijkomend voordeel was dat één dijkzijde grensde aan het kanaaltje en de andere zijde aan de kant van de bebouwing was afgeschermd met bouwhekken. Vossen of andere belangstellenden konden er dus niet bij. Dit resulteerde dus in een groot aantal broedsels met in totaal 368 ingevlogen broedpijpen. Nu, in maart 2020 is deze dijk nog grotendeels intact. Recentelijk heb ik bij de betrokken aannemer geïnformeerd of er de mogelijkheid is de geërodeerde kanten met een graafmachine af te schrapen om zodoende weer een maagdelijke broedwand te creëren, maar helaas, daar ter plaatse geen stikstofbeletsel dus de bouwwerkzaamheden vergen dat dit depot binnenkort tot zijn einde komt. De in deze rapportage genoemde aantallen hebben betrekking op het 1^e broedsel. Dat is redelijk makkelijk te tellen aan de hand van invliegende oudervogels en bij een kunstwand kun je bovendien vaststellen welke opgestopte gaten zijn opengegraven. Bij een mogelijk 2^e broedsel zit je dus met – in het laatste voorbeeld – **368** gaten in een berg zand waar dan in een deel opnieuw gebroed wordt. Ga er dan maar aanstaan om redelijk nauwkeurig vast te stellen hoeveel paar voor de tweede keer broedt.

Ondertussen zijn we nog maar enkele weken verwijderd van het moment dat de eerste Oeverzwaluwen in onze contreien arriveren. Mocht je dit voorjaar een kolonie opmerken op een locatie anders dan in dit verslag genoemd, dan hoor ik dat graag. Tijdige melding en contact met de beheerder of grondeigenaar is vaak belangrijk voor een ongestoord broedverloop van onze Oeverzwaluwen.

Roel Pannekoek (tekst en foto's)

Panoramabeeld van de zanddijk in het Waterfront

Aankomstdata zomergasten 1986 – 2019

Sinds 1986 noteren leden van onze vereniging al de aankomstdata van onze zomergasten. En die gegevens zijn al die jaren door Chris Herzog verwerkt tot een jaaroverzicht. Een geweldige prestatie om dit zo lang vol te houden. En dan ook nog naast de andere bezigheden voor de Natuurtuin in Harderwijk. We kunnen trots zijn op zulke leden. We kunnen ons voorstellen dat hij na al die jaren op zoek was naar een opvolger voor deze klus. En die is gevonden. Zie de volgende pagina!

We bedanken Chris voor het verzamelen en uitwerken van de aankomstdata over een periode van 33 jaar.

Het bestuur

Eerste waarnemingsdata zomergasten en voorjaarsdoortrekkers in 2019

Met ingang van 2020 heb ik het verzamelen en verwerken van de aankomstdata van de zomergasten van Chris Herzog overgenomen. Ik beloof niet het net zo lang als Chris vol te houden. Gezien mijn leeftijd vertrouw ik er niet op dat ik dan zo lang de kwaliteit van Chris kan evenaren. Maar de komende jaren wil ik mij daar toch voor inzetten.

Ik verander de werkwijze wel enigszins. In de eerste Anser van het jaar is sinds jaar en dag een A-4tje bijgevoegd om de aankomstdata van de zomergasten te noteren. Dat formulier ontbreekt nu omdat effectiever is om het via internet te verspreiden aan de leden die mee willen helpen de gegevens te verzamelen. Het formulier kan dan na invulling digitaal naar mij worden gezonden. De soorten die niet op het formulier staan, maar wel door je zijn waargenomen, kunnen toegevoegd worden.

Het is de bedoeling dat de eerste waarnemingen uit onze omgeving doorgegeven worden. Dus van de Noord-Veluwe (Arkemheen tot de IJssel), de Randmeren en Flevoland. Graag uw/je naam vermelden op het formulier.

Ik heb het grote papieren en digitale archief van Chris gekregen. Een schat aan informatie. Ik heb mij voorgenomen om in de loop van dit jaar de verschillen tussen 1986 en 2019 te bekijken. Ik ben benieuwd welke conclusies ik daaruit kan trekken. Deze publiceer ik dan uiteraard in de Anser.

Wil je meedoen? Download dan het formulier van onze website:

www.vbwnoordveluwe.nl/activiteiten/inventarisaties/voorjaarsfenologie

Stuur vervolgens het ingevulde formulier naar postvoordik@gmail.com.

Aankomstdata zomergasten 2019

In 2019 zijn 9 formulieren ontvangen, enkele meer dan in 2018. Chris hield ook de gegevens bij die op onze website werden gemeld. Ik beschik in verband met de recente overname van Chris niet over deze meldingen van 2019. Het aantal waarnemers is daarom geringer dan eerdere jaren en geeft daarom een wat onvolledig beeld. Dit jaar zal ik zoveel mogelijk ook die meldingen ook registreren. Maar laat dat je niet weerhouden het formulier in te leveren.

Deelnemers:

1. Alexander Mörzer Bruyns	2. Bennie van den Brink	3. Alexander Buhr
4. Betty van Bruggen	5. Chris en/of Ada Herzog	6. Dik Bos
7. Edwin Beijeman	8. Alex en Annette Hagenbeek	9. Kees Kraaijeveld

Ter vergelijking zijn ook de jaren 2016, 2017 en 2018 in het overzicht opgenomen, evenals de gemiddelde aankomstdatum van de jaren 1968 tot en met 2010. Per soort zijn de eerste drie waarnemingsdata in 2019 vermeld. Achter de datum staat tussen haakjes een nummer dat overeen komt met de nummers voor bovenstaande namen. Tegenwoordig zijn enkele soorten in de winter ook regelmatig in onze regio te vinden, zoals Tureluur en Ooievaar. Deze soorten heb ik daarom uit het overzicht verwijderd. De vroege waarneming van de Roodborsttapuit heb ik vooralsnog laten staan. Daarvan zijn de winterwaarnemingen zeer beperkt. Ik neem aan dat de tweede waarneming een echte zomergast was.

Dik Bos

Aankomst zomervogels 2019

SOORT	gemiddeld 1968-2010		2016	2017	2018	2019
Grutto	24-feb	29-jan		20-feb	19-feb	14-mrt. (B.v.Bruggen); 5 mrt (7 en 9)
Tijftjaf	10-mrt	18-feb		12-mrt	10-mrt	21-feb.(B.v.d.Brink); 5mrt (5); 8 mrt (4)
Lepelaar	29-mrt	12-apr		7-mrt	19-mrt	6-mrt. (K. Kraaijeveld); 21 mrt (2 en 7)
Roodborsttapuit	15-mrt	26-mrt		2-mrt	11-mrt	14-jan. (E. Beijeman); 8 mrt (6); 19 mrt (9)
Bruine kiekendief	21-mrt	19-mrt		16-mrt	20-mrt	5-mrt.(D. Bos); 4 apr (7); 6 apr (2)
Boomleeuwerik	13-mrt	10-mrt		26-feb	10-mrt	23-feb. (K. Kraaijeveld); 6 mrt (4); 17 mrt (1)
Boerenzwaluw	28-mrt	25-mrt		23-mrt	4-apr	23-mrt. (D. Bos); 30 mrt (4); 31 mrt (8)
Fitis	27-mrt	30-mrt		14-mrt	3-apr	27-mrt. (B.v.Bruggen); 5 apr (5); 6 apr (8)
Zomertaling	23-mrt	29-mrt		16-mrt	31-mrt	31-mrt. (A en A Hagenbeek); 9 apr (6); 10 apr (9)
Kemphaan	3-mrt	16-feb		1-mrt	17-feb	14-mrt. (A.Mörzer-Bruijns); 12 apr (7); 9 mei (4)
Zwarte roodstaart	25-mrt	28-mrt		22-mrt	3-apr	24-mrt. (K. Kraaijeveld); 26 mrt (4); 29 mrt (8)
Blauwborst	30-mrt	31-mrt		26-mrt	31-mrt	21-mrt. (B.v.d.Brink); 5mrt (5); 8 mrt (4)
Boompieper	27-mrt	24-mrt		1-apr	6-apr	3-apr. (A. Buhr); 1 apr (8) 7 apr (6)
Zwartkop	3-apr	21-jan		28-mrt	3-apr	23-mrt. (B.v.Bruggen); 1 apr (2 en 7)
Huiszwaluw	10-apr	3-apr		31-mrt	8-apr	2-apr. (K. Kraaijeveld); 7 apr (7); 11 apr (2)
Gele kwikstaart	5-apr	27-mrt		1-apr	4-apr	4-apr. (B.v.d.Brink); 10 apr (9); 16 apr (7)
Noordse kwikstaart						9-mei. (B.v. Bruggen)
Engelse kwikstaart					19-apr	9-mei. (B. v. Bruggen)
Rietzanger	10-apr	7-apr	31-mrt	3-apr		1-apr. (E. Beijeman); 4 apr (2 en 3)
Tapuit	6-apr	1-apr	2-apr	8-apr		25-mrt. (B. v. Bruggen); 10 apr (9); 12 apr (6)
Visdief	12-apr	9-apr	9-apr	4-apr		9-apr. (B. v.d. Brink); 20 apr (9); 23 apr (6)
Gekraagde roodstaart	11-apr	4-apr	2-apr	6-apr		8-apr. (B. v.d. Brink); 16 apr (3); 22 apr (4)
Bonte vliegenvanger	12-apr	11-apr	4-apr	6-apr		20-mrt. (K. Kraaijeveld); mrt; 8 apr (3); 11 apr (3)
Oeverzwaluw	9-apr	27-mrt	30-mrt	15-apr		30-mrt. (D. Bos); 11 apr (2); 16 apr (5)
Koekoek	18-apr	22-apr	26-apr	16-apr		14-apr. (E. Beijeman); 17 apr (1); 24 apr (2)
Gierzwaluw	21-apr	13-apr	17-apr	16-apr		16-apr. (C & A Herzog); 20 apr (6); 24 apr (4)
Nachtegaal	21-apr	19-apr	16-apr	18-apr		21-apr. (D. Bos); 28 apr (3); 30 apr (2)
Snor	13-apr	7-apr	2-mrt	4-apr		4-apr. (A. Buhr); 15 apr (6) 16 apr (9)
Tuinfluit	18-apr	4-apr	10-apr	28-apr		22-apr. (B. v. Bruggen); 23 apr (2); 24 apr (5)
Zwarte stern	21-apr	11-apr	30-mrt	10-apr		9-apr. (K. Kraaijeveld); 22 apr (4); 25 apr (6)
Sprinkhaanzanger	22-apr	12-apr	20-apr	20-apr		29-apr.(B.v.d.Brink); 29 apr; 18 mei (9)
Kleine karekiet	22-apr	13-apr	16-apr	13-apr		8-apr. (D. Bos); 15 apr (3 en 7)
Braamsluiper	17-apr	9-apr	9-apr	12-apr		8-apr. (D. Bos); 15 apr (3 en 9)
Kwartel	17-mei	10-mei		10-mei		27-apr. (K. Kraaijeveld); 9 juni (4)
Grasmus	23-apr	17-apr	20-apr	15-apr		22-apr. (B.v.Bruggen en K. Kraaijeveld); 29 apr (2)
Grote karekiet	29-apr	7-mei	29-apr	26-apr		9-mei. (B.v.d.Brink); 13 mei (7); 13 mei (9)
Grauwe vliegenvanger	4-mei		14-mei	5-mei		16-mei. (B.v.d.Brink); 18 mei (7); 22 mei (1)
Bosrietzanger	3-mei	23-apr	22-mei	19-apr		14-mei. (B.v.d.Brink); 21 mei (7); 24 mei (4)
Paapje	22-apr	5-mei	28-apr	29-mrt		22-mei. (E. Beijeman)
Fluiter	28-apr	19-apr	17-apr	17-apr		29-apr. (A. Mörzer-Bruijns); 10 mei (2); 11 mei (8)
Zomertortel	24-apr	7-mei	15-mei	3-mei		24-mei. (E. Beijeman); 24 juni (9)
Spotvogel	5-mei	5-mei	7-mei	13-apr		10-mei (K. Kraaijeveld); 17 mei (2); 1 jun (4)
Boomvalk	23-apr	5-mei	12-apr	17-apr		14-apr. (K. Kraaijeveld); 16 apr (5)
Nachtzwaluw	14-mei	5-mei	7-mei	5-mei		18-jun. (K. Kraaijeveld); 28 jun (7)
Wielewaal	7-mei	11-mei	22-mei			11-mei. (D. Bos)
Rode wouw	5-apr	9-mrt	5-mrt	4-mrt		15-apr. (C. en A. Herzog); 20 apr (7); 28 apr (1)
Visarend	7-apr	2-apr	28-mrt	31-mrt		7-apr. (E. Beijeman)
Bontbekplevier		9-mrt	17-mrt			30-jul. A en A Hagenbeek
Wespendief	30-apr	6-mei	26-apr	2-mei		15-jun. (A. Mörzer-Bruijns)
Witte kwikstaart	3-mrt	6-mrt	23-feb	2-mrt		28-feb. (C. en A. Herzog); 2 mrt(7); 8 mrt (2)
Zwarte wouw	17-apr	22-apr	11-mei	11-apr		24-apr. (E. Beijeman)
Beflijster		5-apr	26-mrt	6-apr		9-apr. (C. en A. Herzog); 25 apr (7)
Grauwe klauwier	2-apr	12-mei	20-mei	6-mei		15-jun. (E. Beijeman)
Kwartelkoning		28-mei		24-jun		11-jun. (E. Beijeman)
Regenwulp		3-apr	28-apr	14-apr		13-apr. (E. Beijeman)
Steltkluit		4-apr				9-mei. (B.v.Bruggen); 13 mei(7)
Zwartkopmeeuw	2-apr	3-apr	5-mrt	31-mrt		16-apr. (C. en A. Herzog)
Witwangstern						13-mei. (E. Beijeman)

Waarnemingen

Zoals gebruikelijk blikken we in deze eerste Anser een beetje terug op het afgelopen najaar en het grootste deel van de winter. En wat dat najaar betreft gaat het voor veel vogelaars de boeken in als één van de meest spannende en legendarische ooit!...

Ons eigen najaar begon in de regio traditioneel met de jaarlijkse Euro Birdwatch. Op zaterdag 5 oktober verzamelden zich totaal 10 VBW-leden op de Zomerdijk langs het Drontermeer om deel te nemen aan de jaarlijkse teldag. Zoals gebruikelijk waren er in de voorafgaande week weer veel speculaties en verwachtingen over de weers- en trekomstandigheden. Die omstandigheden bepalen mede het succes van de teldag, die meestal kan rekenen op een ruime belangstelling. De ochtend begon, zoals al eens vaker, erg mistig waardoor alleen het gegak van plaatselijke Grauwe en Canadese ganzen te horen was. Maar na een uur trok de mist op en werd het prachtig weer. Zoals al eerder eigenlijk té gunstige omstandigheden voor de trekvogels: helder weer en rugwind. Dus vloog veel van het kleine spul buiten ons bereik over. Ondanks dat hadden we een leuke telling met totaal ruim 2.900 vogels van 67 soorten (waarvan 49 echter trekvogelsoorten). Leuk waren o.a. 12 Lepelaars, 22 Grote zilverreigers + 21 ex. die lange tijd ter plaatse rond het eiland bleven hangen. Ook een Slechtvalk, 2 Havik, Raaf, IJsvogel en een Waterral ter plaatse en 2 Roodborsttapuiten in de rietkraag werden genoteerd. Na 11.00 uur warmde het op en stegen steeds meer Buizerds op vanuit het Abbertbos. In totaal telden we tenminste 54 vogels, die uiteindelijk allemaal zuidwaarts trokken. 10 Minuten voor het einde van de telling werden enkele Buizerds vergezeld door een Visarend, die even leuk ter plaatse bleef. Al met al best een leuke telochtend, maar helaas bleef die leuke krent of zeldzame 'knaller' uit...

Met die knallers zat het enkele dagen later in 'den lande' wel snor, want zoals gezegd voltrok zich in oktober een bijzonder najaar. Op 12 oktober werd op Schiermonnikoog een zeer zeldzame Mirtezanger gevangen en geringd weer vrijgelaten. Deze Noord-Amerikaanse zanger was alleen in 1996 eerder (op Vlieland) in ons land gezien. Twee dagen later volgde een volledig nieuwe soort voor Nederland bij Wormer: de (Grote) vale spotvogel. Grote tussen '()' omdat die zekerheid pas veel later op basis van verzamelde uitwerpselen bevestigd werd. Zo is het vogelen van deze tijd soms niet alleen afhankelijk van de beoordeling door een commissie, maar soms zelfs door uitsluitel van een laborant...

Op 3 oktober werd al op Vlieland een Bruine klauwier gevonden, pas de derde voor NL, en negen dagen later volgde een tweede (dus de vierde voor NL) in Noord-Brabant, waarbij het ook nog ging om een prachtige adulte vogel. In de eerste helft van oktober waren verder meerdere Blauwstaarten en een Izabeltapuit (Kennemerduinen) ook erg goede soorten. Door dit soort vogels werden eveneens zeldzame gasten als Blauwvleugeltaling, Alpengierzwaluw, Raddes boszanger, Aziatische roodborsttapuit en Struikrietzanger een klein beetje ondergesneeuwd. Om van bijna jaarlijkse gasten als Kleine vliegenvanger, Roze spreeuw en Bos- en Dwerggors maar te zwijgen...

Bij een Provençaalse grasmus op de Maasvlakte (11 okt.) begonnen de vogelaarsharten weer snel te kloppen, maar de vogel liet zich door zijn 'skulkende' gedrag niet aan alle aanwezigen zien. Echt los ging het op Vlieland in het laatste weekend van oktober, zoals elders in deze Anser te lezen is in het verslag van Edwin Beijeman. Een Bruine lijster werd in de late vrijdagmiddag ontdekt en deze prachtige soort (pas de vierde voor NL) werd op zaterdag gelukkig ook gezien. Hierdoor konden veel vogelaars van de vogel genieten, terwijl ze ter plaatse nog een (zeer waarschijnlijk) Vale gierzwaluw cadeau kregen. De vogelaars die ook op

zondag nog aanwezig waren op het eiland werden zelfs nog getrakteerd op een handtamme Blauwstaart! Bijkomen van dit weekend werd de meeste vogelaars niet gegund, want op die zelfde zondagmiddag werd op de Maasvlakte een heuse Witkeelgors ontdekt!! Na de Mirtezanger opnieuw een Amerikaanse gast die pas vijf keer eerder werd gezien in ons land (w.o. 2 ringvangsten), maar nog nooit 'twitchbaar' was voor vogelaars. De opkomst op maandag laat zich raden, hoewel het ook hier weer ging om een bijzonder schuwe soort. Na veel geduld en uiterste discipline, door op gepaste afstand te blijven, lukte het de meeste mensen om de vogel even mooi te zien! Wat een afsluiter van de maand oktober!

Allemaal leuk en aardig zult u als lezer misschien denken, maar waar bleef onze vogelregio..? Gelukkig kwam daar op 4 november snel verandering in, want uit het niets zette een 'oude bekende' Apeldoorn als meest zuidelijke plaats van onze regio weer even op de kaart! Nota bene op één van de drukste plaatsen van de stad, op het Stationsplein, werd een Kuifleeuwerik ontdekt!!

Een soort die enerzijds bij veel oudere vogelaars herinneringen oproept uit het lang vervlogen straatbeeld van menig woonplaats, en juist bij de jonge vogelaars een volledige nieuwe soort zou betekenen. Wijlen Aart Smit beschreef in oude Anser's in de jaren '60 en '70 nog leuke aantallen Kuifleeuwerik, regelmatig foeragerend op achtergebleven paardenvijgen in de straten van o.a. Nunspeet en Harderwijk. Van deze vroeger vrij algemene broedvogel is de populatie rond de jaren '80 als gevolg van een veranderend cultuurlandschap hard achteruit gegaan, met in 1985 nog maar 2000 broedparen waar er voorheen mogelijk wel 10.000 paren in Nederland broedden. 2016 Was het eerste jaar waarin geen enkel broedpaar meer in Nederland waargenomen werd (bron: Avifauna van Nederland/Dutch Birding).

Naar aanleiding van ons 50 jarig jubileum heb ik in 2011 en 2012 een zesdelige terugblik geschreven voor Anser over 50 jaar vogelwaarnemingen uit ons archief. Een citaat daaruit:

"Daar waar de Veldleeuwerik de afgelopen 3 decennia een zeer sterke afname laat zien (plaatselijk >90%), is de afname van de Kuifleeuwerik helemaal dramatisch te noemen. In de jaren '50 en '60 kwam een ruwe schatting nog uit op 5.000-10.000 paar in heel Nederland. In 2009 waren hier nog slechts 9 territoria van over en in 2010 nog maar 3. De enorme teruggang wordt geweten aan verlies van broed- en foerageergebied, mede door de toegenomen verstedelijking. Op dit moment (2012) bevindt zich het enige broedpaar nog op een kaal tankstationterrein in Venlo. In ons waarnemingenarchief komen we slechts 15 waarnemingen tegen tussen 1970 en 2011. Opvallend is het ontbreken van waarnemingen uit de jaren '60 en slechts 2 meldingen uit de jaren '70. Blijkbaar waren de vogels in die jaren nog voldoende algemeen en viel de soort buiten de rubriek van bijzondere waarnemingen. Begin jaren '80 werd in Anser wel melding gemaakt van een snelle afname van de soort, met een oproep om de vogels in de eigen woonomgeving zo goed mogelijk te tellen of te 'schatten'.... Daarna zien we voornamelijk nog incidentele waarnemingen in Flevoland, met een maximum van 2 vogels. De laatste waarnemingen komen uit Harderwijk (1998), de Doornspijkse heide (2000) en een overtrekkende vogel bij de telpost Kamperhoek (2011)".

Veel jongere vogelaars hadden waarschijnlijk al niet meer durven hopen dat deze soort nog een keer ter plaatse te zien zou zijn, los van een zeer enkele overtrekker die uit koers was geraakt. De afgelopen jaren zijn er van deze soort enkel waarnemingen van overvliegende individuen gedaan en daarom kon dit geval de eerste twitchbare sinds 2015 (Den Bosch) worden. Persoonlijk dacht ik ook dat het vast een foute determinatie zou zijn van de ontdekker, totdat ik de foto's zag van de vogel die tussen geparkeerde auto's in de drukke straat rondscharrelde.

Vanaf de volgende morgen is de vogel door heel veel vogelaars dagelijks bezocht, tot ver over de jaarwisseling heen. Een honkvaste vogel die zijn foerageergebied veelal beperkte tot een stukje braakliggend terrein tegenover de fietsenstalling van het station. Het kostte de meeste vogelaars, al dan niet per trein aankomend,

Ons lid Edwin Beijeman kon in alle rust en in sluiphouding de Kuifleeuwerik op de foto vastleggen. Op het moment van schrijven van deze bijdrage werd de vogel voorlopig voor het laatst op zijn bekende veldje gezien op 15 maart j.l.

dan ook weinig moeite de vogel te vinden en vast te leggen. De makheid van deze vogel is voor veel oud-gedienden herkenbaar en de vogel gedroeg zich zoals vaak Huismussen op een vol terras...

Het najaar leek in november een beetje als een nachtkaaars uit te gaan, hoewel er enige tijd hoge verwachtingen waren op een langverwachte zuidelijke trekdrang van Haakbekken. In bovenliggende landen zag het er lange tijd erg hoopvol uit, maar verder dan het meest zuidelijke puntje van Noorwegen en tot in Denemarken kwamen de vogels helaas niet. Alleen in extreme gevallen komen vogels ook in onze streken voor, zoals in 2004.

Roze pelikaan, foto Matthijs Bootsma

Een nieuwe regio-soort was de Roze pelikaan die op 17 november heel kort onze regio aandeed. Na een zwerftocht door Duitsland en Nederland was de vogel (pas de elfde officiële voor NL) vanaf de andere kant van de IJssel even overgestoken en die ochtend enkele uren bij Vorchten te zien. Daarna stak de vogel de rivier weer over en bleef vervolgens maandenlang op zijn 'overwinteringsstek' in het Reestdal, op de grens van Overijssel en Drenthe, samen met ruim 50 Ooievaars... Voor onze regio waren de laatste dagen van november goed voor een mooie selectie waterwild. Op 27 november werd er langs de Bremerbergdijk een man Ring-snaveleend als mooie nieuwe regio-soort gevonden. Een erg knappe ontdekking tussen vele duizenden Kuif- en Tafeleenden. De vogel liet zich met name op de 30^e prachtig zien, op ca. 25 meter vanuit de oever van het Veluwemeer. Die middag werd er in die grote groep eenden ook nog een man Kleine topper als 'bijvangst' ontdekt. Bijzonder voor de regio (en het binnenland in zijn algemeenheid) was ook de groep van maar liefst 12 Zwarte zee-eenden die Wolbert Hermus op het Wolderwijd bij Zeewolde vond. Daarbij zaten ook 2 Grote Zee-eenden, die als soort de laatste jaren vaker gezien wordt op onze randmeren.

Het (na)jaar werd in stijl afgesloten met de ontdekking van een Kleine regenwulp bij Schagen: opnieuw een hele nieuwe vogelsoort voor Nederland, en voor velen een lang gedroomde soort die ook door een aantal van onze regiovogelaars prachtig werd gezien.

Dit alles lijkt inmiddels al weer lang geleden en op de dag dat ik dit schrijf (17 maart) ziet de wereld om ons heen er ineens heel anders uit door het binnengedrongen Coronavirus.

Benieuwd wat dit de komende tijd gaat betekenen – allereerst in de beperkingen in het openbare leven, en belangrijker nog onze gezondheid! -, voor onze mogelijkheden om van het buiten losbarstende voorjaar te genieten...

Alle niet gepubliceerde waarnemingen zijn weer opgenomen in het waarnemingenarchief. Actuele waarnemingen kunnen digitaal worden doorgegeven via de invoer op onze website vbwnoordveluwe.mygb.nl, waar een vrije invoer van uw belevenissen mogelijk is. Daarnaast kunnen gebruikers van Waarneming.nl hun waarnemingen doorgeven via vbwnoordveluwe.waarneming.nl. Op beide sites invoeren is geen enkel bezwaar.

Waarnemers:

ABR = Alexander Buhr

ABT = Arnold Berghorst

AH = Adrie Hottinga

AST = Ard Smit

BB = Bennie van den Brink

BH = Benno van den Hoek

CS = Chris Spijkerboer

DBS = Dik Bos

DD = Dick Dooyewaard

Div. = Diverse leden

DM = Dimitri Mulder

EBN = Edwin Beijeman

EBW = Euro Birdwatch (div. leden)

GD = Gerard van Dijk

JE = Jaap Eerdmans

KKD = Kees Kraaijeveld

MJ = Martin Jansen

PK = Paul Klaassen

PKE = Peter Keune

RHN = Ronald Huijssen

WHM = Wolbert Hermus

WS = Wim Smit

(alle waarnemingen blijven voor verantwoording van de waarnemers)

Roodhalsfuut			
04.11.19	1 ex.	De Welle, Zalk	ABT
12.01.20	1 ex.	omg. Flevocentrale, Lelystad	DM
Geoorde fuut (≥ 2 ex.)			
14.10.19	2 ex.	Veluwemeer, Harderwijk	WHM
30.11.19	2 ex.	Wolderwijd, Zeewolde	PKE
02.01.20	5 ex.	Strekdam Elburg	WHM
Kuifduiker			
14.01.20	1 ex.	IJsselmeerdijk, Lelystad	DM
Roze pelikaan			
17.11.19	1 ex., subad.	Plakkenweg, Vorchten	AH
Roerdomp			
20.10.19	1 ex.	Wolderwijd t.h.v. Harderbr.	ABT
Kleine zilverreiger			
05.01.20	1 ex.	Lage Bijssel, Doornspijk	WHM
Grote zilverreiger (≥ 40 ex.)			
20.10.19	210 ex.	Wapenveldsche Broek	AH
24.11.19	ca. 55 ex.	Delta Schuitenbeek (oost)	GD
15.12.19	76 ex.	omg. Veessen/Vorchten	AH
31.12.19	40 ex.	omg. Abberteiland, Dro.meer	BH
07.01.20	41 ex.	Oude IJssel, Vorchten	AH
15.01.20	66 ex.	omg. Veessen/Vorchten	AH
Purperreiger			
10+14.10.19	1 ex.	Polder Oosterwolde	EBN
Kleine rietgans			
19.10.19	7 ex., overvl.	Duinvoet, Lelystad	DM
20.10.19	16 ex., overvl.	Duinvoet, Lelystad	DM
30.10.19	1 ex., overvl.	Gortelsche Berg	WHM
16.11.19	13 ex., overvl.	Kleine Woldweg, POW	WHM
26.11.19	2 ex.	Ibisweg, Zeewolde	DM
02.01.20	1 ex.	Groote Woldweg, POW	WHM
Krooneend (≥ 200 ex.)			
20.10.19	230 ex.	hut Broekbos, Oost-Flev.	WHM
15.11.19	300 ex.	hut Broekbos, Oost-Flev.	DBS
16.11.19	200 ex.	hut Broekbos, Oost-Flev.	WHM
Witoogeend			
14.10.19	2 ex., M	Wolderwijd t.h.v. Harderbr.	WHM
14.10.19	1 ex., M	Wolderwijd t.h.v. Harderbr.	Div.
20.10.19	2 ex., M	Wolderwijd t.h.v. Harderbr.	ABT
20.10.19	1 ex., M	Veluwemeer, Doornspijk	WHM
20.10.19	1 ex.	Wolderwijd t.h.v. Harderbr.	DBS,DD
27.10.19	1 ex.	Wolderwijd t.h.v. Harderbr.	PKE
13+21.11.19	1 ex.	Reevediep - Oost, Kampen	EBN
Ringsnaveleend			
27.11.19	1 ex., 1e kj	M Bremerbergdijk, Biddingh.	Div.
Kleine topper			
30.11.19	1 ex., M	Harderdijk, Biddinghuizen	Div.
Zwarte zee-eend			
30.11.19	12 ex., juv.	Wolderwijd, Zeewolde	WHM,CS,PKE,BH
Grote zee-eend			
30.11.19	1 ex., juv.	Wolderwijd, Zeewolde	WHM,CS,PKE
30.11.19	2 ex.	Wolderwijd, Zeewolde	BH
Middelste zaagbek			
30.11.19	1 ex., M	Hoekplas, Oostv.plassen	JE
14.01.20	1 ex.	IJsselmeerdijk, Lelystad	DM
17.01.20	2 ex.	Trintelhaven, Lelystad	DM
24.01.20	1 ex., M	Veluwemeer, Nunspeet	WHM

30.01.20	1 ex., M	Waterparc Vel.meer, Biddingh.	WHM
Rode wouw			
04.11.19	1 ex.	Driemerkenweg, POW	WHM+BH
Blauwe kiekendief (≥ 5 ex.)			
06.11.19	11 ex., slaappl.	Driemerkenweg, POW	WHM
Ruigpootbuizerd			
06.11.19	1 ex., overvl.	Driemerkenweg, POW	WHM+BH
03.12.19	1 ex., subad.	Nijoeversweg, Vorchten	AH
06.01.20	1 ex.	Dodaarsweg, Zeewolde	DM
Zeearend (≥ 3 ex.)			
05.10.19	3 ex., overvl.	Vosbergen, Oldebroek	EBN
29.12.19	6 ex.	Keersluisplas, OVP	DD
24.01.20	5 ex.	Grote Praambult, OVP	DM
Visarend			
05.10.19	1 ex.	Harderbroek, Flevoland	KKD+PKE
05.10.19	1 ex.	omg. Abberteiland, Dro.meer	EBW
13.10.19	1 ex.	Harderbroek, Flevoland	PKE
27.10.19	1 ex.	Veluwemeer, vml. Ludg.kerk	PKE
05.11.19	1 ex.	De Enk - Reevediep, Kampen	EBN
Roodpootvalk			
07.10.19	1 ex., juv.	Overvl. Veluwemeer, Nunspeet	MJ
Bontbekplevier			
05.10.19	1 ex.	Harderbroek, Flevoland	KKD+PKE
Bonte strandloper			
05.12.19	5 ex.	Polder Arkemheen/Putterpolder	WS+AST
19.12.19	1 ex.	Polder Arkemheen (west)	KKD
Kemphaan (> 50 ex.)			
05.12.19	> 50 ex.	Polder Arkemheen/Putterpolder	WS+AST
10.12.19	90 ex.	Polder Arkemheen	GD
31.12.19	150 ex.	Putterpolder	DD
Regenwulp			
16.10.19	40 ex.	Reevediep - Oost, Kampen	EBN
Bokje			
09.12.19	1 ex., opvl.	Gortelsche Berg	WHM
12.01.20	1 ex.	Het Spijk, Biddinghuizen	DM
Geelpootmeeuw			
08.10.19	1 ex., 2e kj	overvl. Rietveld Elburg	EBN
Velduil			
04.11.19	2 ex.	Driemerkenweg, POW	WHM+BH
04.11.19	1 ex.	Wijkerwoldweg, POW	CS
25.01.20	2 ex.	omg. Veessen/Vorchten	AH

Ransuil, foto Edwin Beijerman

Ransuil (> 3 ex.)

08.11.19	4 ex.	Kerkweg, Vorchten	AH
17.11.19	13 ex.	De Sluis, Dronten	DM

Middelste bonte specht

05+15.10.19	1 ex.	Landgoed Staverden	PK
03.11.19	1 ex.	Landgoed Tongeren, Epe	WHM
10+24.11.19	1 ex.	Koningsweg, Staverden	PK
23.12.19	1 ex.	omg. Beekweg, Putten	ABR

Kleine bonte specht

09.12.19	1 ex., V	Spookkuil, Gortel	WHM
16.12.19	1 ex., V	Zuiderbosch/Middelhart, N'speet	WHM
21.12.19	1 ex.	Willemsbosch, Nunspeet	WHM
22.01.20	1 ex.	Kerkweg, Vorchten	AH
24.01.20	1 ex.	hut De Poelruiter, Oostv.veld	DM

Kuifleeuwerik, foto Chris Spijkerboer

Kuifleeuwerik

05.11.19-01.20	1 ex., M Stationsplein, Apeldoorn	Div.
----------------	-----------------------------------	------

Pestvogel, foto Ronald Huijsen

Pestvogel

20.01.20	7 ex.	Noorderledeweg, Almere	DM,RHN
----------	-------	------------------------	--------

Paapje

05.10.19	1 ex.	Harderbroek, Flevoland	KKD+PKE
----------	-------	------------------------	---------

Beflijster

03.10.19	15 ex., overvl.	Gortelsche Berg	WHM
----------	-----------------	-----------------	-----

Cetti's zanger (> 2 ex.)

14.10.19	3 ex.	Harderbroek, Flevoland	WHM
14.10.19	2 ex., ringv.	Korte Waarden, Elburg	BB

Bladkoning

07.10.19	1 ex.	Kerkweg, Vorchten	AH
08.10.19	1 ex.	Bremerbergdijk, Biddingh.	WHM

Cetti's zanger, foto Arnold Berghorst

12.10.19	1 ex.	Duinvoet, Lelystad	DM
24.10.19	1 ex.	Vosbergen, Oldebroek	EBN

Buidelmees

21.11.19	1 ex., juv.	Rietveld Elburg	CS
----------	-------------	-----------------	----

Buidelmees, foto Chris Spijkerboer

Klaapekster

29.12.19	2 ex.	Vosselt, Uddel	WHM
10.19-01.20	1 ex.	16 locaties (vnl. heide/stuifzand)	Div.

Klaapekster, foto Chris Spijkerboer

Raaf (> 5 ex.)

29.12.19	min. 6 ex.	Hoog Soerensche Veld	WHM
28.01.20	26 ex.	Koningsweg, Staverden	PK

Grote barmsijs

02.11.19	2 ex.	Duinvoet, Lelystad	DM
14.12.19	34 ex.	Noorderheide, Elspeet	WHM

Benno van den Hoek

Stikstof nekt vogels op de Veluwe

Geplaatst op 15 oktober 2019 (website Vogelbescherming)

De enorme stikstofuitstoot in Nederland blijkt funest voor vogels op de Veluwe. Eerder onderzoek toont een schrijnende relatie aan tussen stikstof en de achteruitgang van vogels. Vogels vinden er nog maar zó weinig kalk, dat bij een derde van de eieren de schaal te dun is en dat kuikens zo broos zijn, dat ze al in het nest hun pootjes breken.

Stikstof is een belangrijke en onmisbare bron voor al het leven op aarde. In Nederland is er echter veel te veel stikstof. Via de lucht verspreidt deze stikstof zich in de omgeving en zorgt voor grote natuur- en milieuproblemen. Plant- en diersoorten verdwijnen. Tussen 1990 en 2015 daalde de stikstofuitstoot in Nederland weliswaar met zo'n 30%, maar inmiddels lijkt de uitstoot - vooral te wijten aan de toegenomen uitstoot door de intensieve veehouderij - weer te stijgen. Met dus funeste gevolgen voor vogels, blijkt uit onderzoek op de Veluwe.

Eikenbomen en roofvogels verdwijnen

Arnold van der Burg van bureau Biosphere, die het onderzoek op Veluwe uitvoerde: "Het vele stikstof zou de groei van planten moeten aanjagen, maar doordat veel andere essentiële voedingsstoffen nu ontbreken gebeurt het tegendeel. Daardoor sterven bijvoorbeeld eikenbomen nu massaal af op de Veluwe."

"Daar komt nog een tweede rampzalig effect bij. Het stikstofoverschot zorgt ervoor dat ammoniak neerslaat en de bodem verzuurt. Die verzuring lost de kalk in de bodem op. Maar voor vogels, insecten en slakken is die kalk onmisbaar. We vinden nu mezenkuikens met gebroken poten of pootjes die haast van rubber lijken. Bij een derde van de eieren is de schaal te dun."

"Bovendien verdwijnt een deel van het voedsel voor vogels, want slakken en insecten zijn er steeds minder door het gebrek aan kalk en verdwijnen van eikenbomen. Het teveel aan stikstof werkt helemaal door in de voedselketen. Ook roofvogels hebben er zwaar onder te lijden. Bijvoorbeeld het aantal haviken is zwaar achteruit gegaan. Het is in de bossen op de Veluwe al heel stil aan het worden."

Stikstofuitstoot beperken

Dit onderzoek toont aan dat er heel snel iets moet gebeuren. Onderzoek in Duitsland dat onlangs in Science werd gepubliceerd was wat dat betreft veelzeggend. 80% van de insecten was verdwenen. Hier gaan we ook die kant op.

Dit onderzoek toont opnieuw de urgentie van de veel te grote hoeveelheid stikstof in Nederland aan. We moeten de uitstoot van stikstof drastisch beperken. Geen halve maatregelen, maar doorpakken.

Het artikel 'Rammelende eieren en brekebenen bij de koolmees: verzuring terug bij af?' verscheen in het juni-nummer van 2017 van het Vakblad, Natuur, Bos en Landschap.

Zwarte mees met gebroken bekken, dijbeen en scheenbeen

Ondanks nestbescherming blijft Kievit afnemen

26 november 2019 bron Sovon

De huidige beschermingsmaatregelen helpen de Kievit in Nederland niet genoeg. Bescherming van alle nesten kan de afname van de populatie maar met twee procent afremmen, berekenen onderzoekers waaronder van Sovon in het tijdschrift *Animal Conservation*. Om de overleving van de kuikens te verbeteren, is ook minder intensief agrarisch gebied en een betere bescherming tegen roofdieren nodig.

Net als veel andere boerenlandvogels, kampt de Kievit in Nederland met teruglopende aantallen. De vogels zijn vooral aangewezen op graslanden en akkers. De kwaliteit van deze gebieden loopt al jaren terug. Het teruglopen van de kievitpopulatie komt met name door een lage overleving van de kuikens. Zij zijn kwetsbaar voor roofdieren en hebben moeite om in intensieve landbouwgebieden voldoende dekking en insecten en wormpjes te vinden. Er zijn zelfs aanwijzingen dat nestbescherming de kuikens makkelijker vindbaar maakt voor roofdieren. De overleving van volwassen vogels lijkt stabiel en voldoende hoog, ook al wordt de Kievit in veel landen bejaagd.

Nestbescherming

Op dit moment vliegen op de tien kievitparen ongeveer vijf kuikens uit. Om de populatie te herstellen moeten minstens negen van de tien paren een kuiken grootbrengen. Het treffen van de juiste maatregelen is een uitdaging. Nestbescherming helpt wel om de nesten bij het maaien en andere werkzaamheden te ontzien, maar heeft geen invloed op de overleving van de kuikens. Die verlaten het nest vrijwel meteen als ze uit het ei komen. Zelfs als alle kievitnesten in Nederland beschermd zouden worden, zou hierdoor de populatie met slechts twee procent per jaar minder snel afnemen. Nestbescherming helpt niet tegen predatie en creëert ook geen geschikt habitat voor kuikens om voedsel te zoeken en te schuilen.

Betere bescherming

Als de afname van de kievitpopulatie in Nederland doorzet, is de kans ongeveer 50 procent dat in 2030 nog maar vijf procent van de populatie die er in 1995 was is overgebleven. Betere bescherming is dus nodig. Als Kieviten dicht bij elkaar kunnen broeden vormen, zijn zij samen beter in staat om predatoren te verjagen. De onderzoekers benadrukken daarom dat bescherming ook gericht moet zijn op het voorkomen van predatie in combinatie met effectief agrarisch natuurbeheer. Een goede mix van middelhoog gras om te kunnen verschuilen en laag gras om voedsel te kunnen zoeken is daarbij essentieel voor de kuikens.

Duizenden nesten

De onderzoekers baseerden hun berekeningen op de monitoring van nestsucces en aantallen broedparen in geheel Nederland door vrijwilligers van LandschappenNL, Sovon en het Vogeltrekstation. Zij vergeleken deze gegevens met die van drie locaties in de Duitse deelstaat Sleeswijk-Holstein. In totaal werden in de periode 1995 tot 2015 meer dan 200.000 nesten geobserveerd. Bijna al deze nesten waren ook met een paaltje gemarkeerd, zodat ze ontzien werden bij het maaien van het grasland.

Klimaatverandering lijkt van invloed op interne klok bonte vliegenvanger

Volkskrant 6 nov 2019 door Cor Speksnijder

Resultaten van een experiment dat de invloed van klimaatverandering op de vogeltrek aantoonde, bleven bijna twintig jaar op de plank liggen. Nu zijn ze gepubliceerd. Waarom duurde het zo lang? En hoe belangrijk zijn de uitkomsten?

Trekvogels hebben een interne klok die ervoor zorgt dat ze op het juiste moment aan hun jaarlijkse overtocht beginnen. Het experiment waarmee de Duitse ornitholoog Eberhard Gwinner dit zo'n veertig jaar geleden aantoonde, geldt als een klassieker in de biologie. Twintig jaar later herhaalde hij het experiment om na te gaan of klimaatverandering invloed heeft op dat biologische tijdmechanisme. Pas deze maand (november 2019 - Red.) verschenen de resultaten van het replicatieonderzoek.

Eerste auteur van die publicatie is Barbara Helm, universitair hoofddocent voor biologische ritmen van natuurlijke organismen aan de Rijksuniversiteit Groningen. Ze werkte samen met Gwinner toen hij in 2002 zijn onderzoek repliceerde. Met zijn oorspronkelijke experiment uit 1981 had de wetenschapper laten zien dat de bonte vliegenvanger, een kleine zangvogel die overwintert in Afrika en in de lente naar Europa komt om te broeden, zich ook tijdig opmaakt voor de oversteek als hij is afgesloten van de buitenwereld. Voor trekvogels die in de tropen overwinteren, is het van levensbelang dat ze op het juiste moment vertrekken. Bij aankomst in Europa moeten ze voldoende voedsel vinden – voor de bonte vliegenvanger zijn dat rupsen.

Herhaling van het experiment was bedoeld om de hypothese te testen dat vervroeging van het voorjaar als gevolg van klimaatverandering invloed heeft op het jaarritme van de vliegenvanger. Gwinner, verbonden aan het Max Planck Instituut voor Ornithologie, en Helm deden het experiment uit de jaren tachtig tot in de kleinste details na. Ze haalden een aantal bonte vliegenvangers kort na geboorte uit hun nest en observeerden de vogels in het laboratorium, afgeschermd van hun natuurlijke omgeving. Kunstlicht dicteerde de dag- en nachtritme. Helm: 'We gebruikten hetzelfde lab, dezelfde kooien, dezelfde nestkasten, hetzelfde voedsel, dezelfde meetapparatuur. We hadden zelfs nog de gloeilampen die Gwinner in de jaren tachtig had gebruikt.'

Lab opgedoekt

Kort na voltooiing van het experiment overleed Gwinner aan kanker. Het lab in het Beierse dorp Andechs werd opgedoekt, Helm ging elders aan andere projecten werken. Jarenlang gebeurde er niets met de data die de replicatiestudie hadden opgeleverd. Totdat Helm vorig jaar een aanstelling kreeg bij de Groningse universiteit en alsnog kon gaan schrijven. Deze maand verscheen haar publicatie in *Current Biology*.

Net als in het eerste experiment bleek dat de vogels in het laboratorium bij het naderen van de lente hun winterveren verliezen en rustelozier worden en dat hun voortplantingsorganen groter worden. Er was wel een aanzienlijk verschil: de reiskriebels – de Zugunruhe – begonnen nu negen dagen vroeger in het voorjaar dan in de jaren tachtig. 'Dit bevestigt eerdere theorieën over het effect van klimaatverandering op migratiepatronen van trekvogels', zegt Helm.

Verschuiving van de interne klok was aangetoond bij vliegenvangers in het lab, maar nog niet vergeleken met soortgenoten in de natuur. Dat bleek onverwacht mogelijk toen Helm vorig jaar van een collega hoorde dat twee Duitse amateurwetenschappers – een echtpaar – vanaf de jaren zeventig bonte vliegenvangers hadden geobserveerd, geringd en beschreven. Ze woonden niet ver van de plek waar Helm en Gwinner hun vogeltjes hadden gevangen. Het echtpaar had over een periode van bijna vijftig jaar nauwkeurige gegevens over de beestjes verzameld. De overeenkomst tussen de data uit het lab en uit de vrije natuur was onmiskenbaar: vrouwtjes waren in twintig jaar gemiddeld elf dagen eerder eieren gaan leggen.

'De jaarlijkse cyclus van de vliegenvanger lijkt een waarneembare evolutie te hebben ondergaan', concludeert Helm. Het evolutionaire antwoord op klimaatverandering komt volgens haar waarschijnlijk tot stand door natuurlijke selectie: als vogels die vroeger aankomen meer jongen voortbrengen dan laatkomers, dan zijn er in een volgende generatie meer vogels die vroeg aankomen. Ouders geven die eigenschap door aan hun kleintjes. De interne klok is zo sterk verankerd in de vliegenvanger, dat zijn gedragsverandering welhaast een genetische basis moet hebben.

Evolutionaire aanpassing

Helm: 'De vogels hebben een groter vermogen om hun timing aan te passen dan eerder was gedacht. Dat stemt optimistisch over hun aanpassingsvermogen, al is hun flexibiliteit niet oneindig. Het is onduidelijk in hoeverre de dieren de klimatologische veranderingen in de toekomst zullen kunnen bijhouden.'

De resultaten van de bijna twintig jaar oude studie leveren 'een extra stukje bewijs dat vogels zich kunnen aanpassen aan een warmer klimaat en dat snelle evolutionaire verandering een rol kan spelen', reageert vogelonderzoeker Christiaan Both, eveneens verbonden aan de Groningse universiteit. 'Hoewel dit een uniek experiment is, geeft het volgens mij nog niet het definitieve bewijs voor evolutionaire aanpassing aan klimaatverandering. Daarvoor moet je een verandering in de genotypes aantonen en die genetische basis kan deze studie niet laten zien – die is niet onderzocht.'

Om te zien of klimaatverandering het aanpassingsvermogen van de vliegenvanger de laatste twintig jaar verder heeft opgerekt, zou het interessant zijn om het experiment van Gwinner nog eens te herhalen. Maar dat gaat niet, zegt Helm. Gwinners lab is er niet meer, alle originele spullen, nodig voor een betrouwbare replicatiestudie, zijn verdwenen. 'Het is onmogelijk om het onderzoek echt te repliceren.'

NESTOORLOG

Uit eerder Gronings onderzoek is gebleken dat vervroegde aankomst van de bonte vliegenvangers in Nederland de kans vergroot dat ze in conflict komen met koolmezen. Dan overlapt hun broedtijd met die van de koolmees en ontstaat er strijd om nestruimte. In die nestoorlog legt de vliegenvanger het meestal af tegen de sterkere koolmees. De sterfte kan oplopen tot 10 procent van de mannetjes. In Nederland broeden bonte vliegenvangers in beboste streken. Ze komen minder voor in de lager gelegen delen van het land. De broedvogels komen vanaf half april aan in Nederland. Ze vertrekken in juli en augustus.

Nieuwe website voor vogels kijken in Europa

Where to watch birds in Europe? Goede informatie over vogelgebieden is vrijwel in heel Europa lastig te vinden. Soms zelfs ondoenlijk. Om dit drastisch te verbeteren is www.birdingplaces.eu gelanceerd. Op Birdingplaces.eu kun je de beste vogelplekken van Europa vinden, allemaal bij elkaar op één plek. Met bij elke vogelplek precies de juiste informatie om een paar uur lekker vogels te kijken. Ook in Nederland vind je op deze manier buiten je eigen regio heel snel en gemakkelijk de leuke vogelgebieden.

Birdingplaces.eu wil het genieten van en kijken naar vogels stimuleren en op die manier de bescherming van vogels een impuls geven en het draagvlak vergroten. Zodat we ook in de toekomst kunnen blijven genieten van vogels. De bescherming van vogels komt voor ons dus op 1. Daarom wordt elk ingevoerd vogelgebied ook gemonitord op gevoelige data. Indien dat het geval is, wordt die info van de website verwijderd.

Je kunt zelf je favoriete vogelgebieden heel eenvoudig op de website plaatsen en op die manier delen met andere vogelaars door een inlog te maken en op 'Add a Birdingplace' te klikken. Op deze manier helpen vogelaars in heel Europa elkaar.

Birdingplaces is helemaal gratis voor vogelaars. De website is een Nederlands initiatief, maar wel Engelstalig om een zo breed mogelijke groep vogelaars in Europa te kunnen bedienen. Maar als je inlogt en je profiel op NL zet, verschijnen alle vogelnamen wel in het Nederlands en kun je ook de vogelnamen in het Nederlands invoeren.

Ga eens kijken op www.birdingplaces.eu en help mee de kaart te vullen met leuke vogelgebieden!

PS: www.birdingplaces.eu is nog niet geoptimaliseerd voor mobiele telefoon (daar wordt op dit moment hard aan gewerkt en is eind januari klaar) en is daarom vooralsnog het best te bekijken op pc

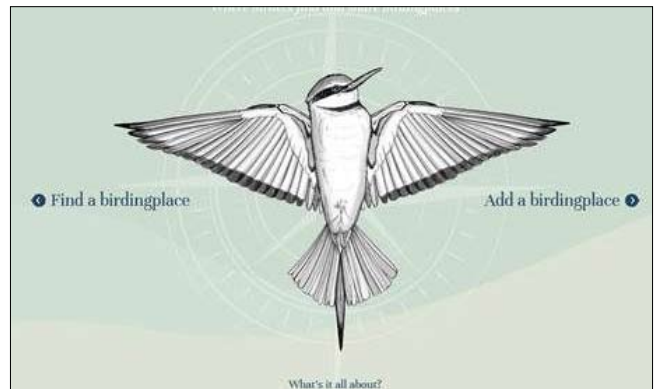

Foto Jankees Schwiebbe

Met zijn kleurrijke verenpak en sterke staalblauwe snavel, is de Appelvink de krachtpatser onder de vinken. Een kersenspit wordt moeiteloos gekraakt. De soort is schuw en waakzaam, en brengt het grootste deel van de tijd hoog in grote bomen door. De ijle loofbossen van de polder, de kroondomeinen rond Hoog-Soeren en landgoederen als Oud-Groevenbeek zijn in het vroege voorjaar goede plekken om de beweeglijke Appelvinken te spotten. Zijn harde metalige contactroep trekt de aandacht van de vogelaar en nu in het vroege voorjaar met nog bladerloos geboomte is deze forse vink makkelijk in de kijker te vangen.

Annette en Alex Haagenbeek fotografeerden de Appelvink bij een plasje in de buurt van Speuld.

